

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมกับรูปแบบการพัฒนาที่ดิน: กรณีศึกษาอำเภอเมืองสงขลา ในช่วง พ.ศ. 2536-2550 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพ มุ่งเน้นศึกษาการขยายตัวในพื้นที่เขตเมืองสงขลา โดยการเปรียบเทียบจากแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงเวลาที่ได้กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษา และศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจากข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้เก็บรวบรวมในช่วง พ.ศ. 2536-2550

สำหรับเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้แก่ แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินจากระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2550 (เนื่องด้วยข้อจำกัดทางด้านข้อมูลแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน (GIS) ที่ไม่มีการจัดทำข้อมูลใน พ.ศ. 2536 จึงทำการวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลใน พ.ศ. 2533) และภาพถ่ายจากดาวเทียม เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการขยายตัวของพื้นที่เขตเมืองด้วยสายตา ใช้ประกอบการพิจารณาร่วมกับข้อมูลการพัฒนาที่ดินที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่ข้อมูลปริมาณการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน และได้เก็บรวบรวมข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละปี เพื่อนำมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ถึงสาเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

นำเสนอผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม

5.1 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

จำแนกการวิเคราะห์เป็น 3 ช่วงปี ได้แก่ พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2550 และในแต่ละปีจำแนกรูปแบบการพัฒนาที่ดินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1.1 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ พ.ศ. 2533

การศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินของอำเภอเมืองสงขลาใน พ.ศ. 2533 เนื่องจากการเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน (GIS) ของกรมพัฒนาที่ดินมีการจัดเก็บแบบหยาบ ๆ มีการเก็บข้อมูลเฉพาะบางประเภท ได้แก่ พื้นที่เมือง พื้นที่ป่าไม้ และแหล่งน้ำ ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ได้อย่างละเอียดเท่าที่ควร ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียม ETM+ ปี ค.ศ.1990 (พ.ศ.2533) ประกอบการพิจารณาเพื่อที่จะสามารถอธิบายลักษณะของพื้นที่ได้อย่างละเอียดแม่นยำยิ่งขึ้น แบ่งการอธิบายตามประเภทรูปแบบการพัฒนาที่ดินได้ดังนี้ (ภาพที่ 5.1 และภาพที่ 5.2)

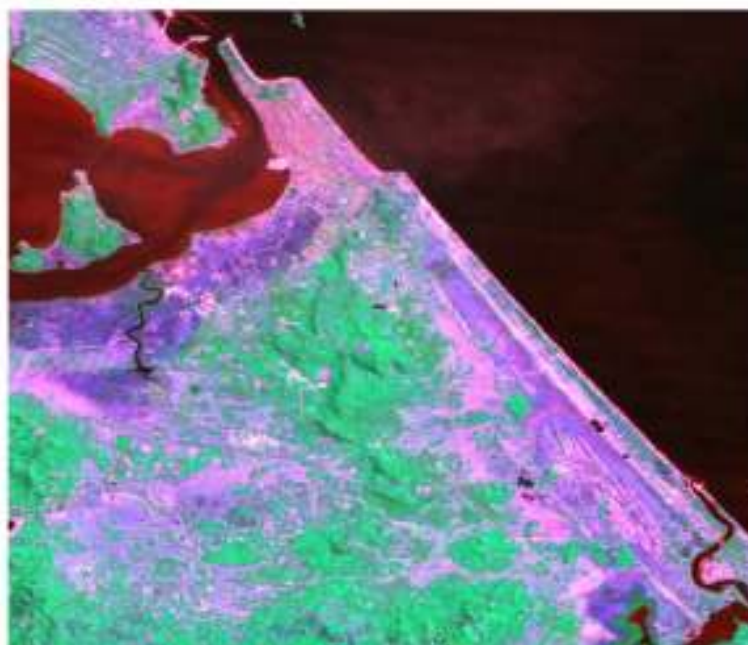
1) ที่อยู่อาศัย กระจุกตัวอยู่ทางด้านทิศเหนือสุดของพื้นที่เขตเมืองซึ่งเป็นพื้นที่เมืองดั้งเดิม คือ ตำบลบ่อยางหรือเขตเทศบาลนครสงขลาในปัจจุบัน ในระยะนี้ลักษณะของที่อยู่อาศัยเป็นพื้นที่เดียวกับแหล่งพาณิชยกรรมซึ่งเป็นพื้นที่เดิมที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยมายาวนาน บริเวณรอบนอกเขตเมืองมีชุมชนเล็ก ๆ กระจายตัวอยู่อย่างเบาบาง ตั้งอยู่ตามแนวถนนสาย 407 (ถนนกาญจนวนิช) ตามแยกที่ถนนตัดกัน และบริเวณใกล้กับโรงงานอุตสาหกรรม เริ่มมีโครงการหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นบ้าง แต่ไม่ได้ทำการขออนุญาตจัดสรรที่ดิน บริเวณพื้นที่ที่ติดกับทะเลสาบสงขลา ยังคงเป็นพื้นที่ป่าชายเลนและป่าพรุ ยังไม่มีการรุกเข้าไปสร้างเป็นที่อยู่อาศัย

2) แหล่งอุตสาหกรรม ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกติดชายฝั่งอ่าวไทยบริเวณ ตำบลเขารูปช้าง และบริเวณท่าเรือประมงสงขลา อุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะเป็นจำพวกแปรรูปอาหารทะเล โรงงานทำน้ำแข็ง เพื่อรองรับผลผลิตจากสัตว์ทะเล แต่เริ่มมีแนวโน้มการลงทุนของอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ เนื่องจากผลของการเกิดท่าเรือน้ำลึก และสะพานติณสูลานนท์ ที่มีส่วนกระตุ้นทางด้านการค้าและการคมนาคมขนส่ง

3) พาณิชยกรรม พื้นที่ย่านการค้าตั้งอยู่บริเวณเขตเมืองดั้งเดิม คือ ตำบลบ่อยาง โดยเฉพาะบริเวณถนนนครนอก ถนนนางงาม เป็นที่อยู่อาศัยของคนจีนที่อพยพเข้ามาอยู่อาศัยตั้งแต่ในอดีต ลักษณะการทำการค้าจะใช้ตึกแถวหรือห้องแถว โดยชั้นล่างทำการค้าส่วนชั้นบนสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย บริเวณโดยรอบย่านการค้าจะเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการทั้งในระดับจังหวัดและระดับภูมิภาค

4) สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ที่สำคัญตั้งอยู่บริเวณอนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรฯ ทางทิศเหนือสุดของอำเภอเมืองสงขลา ตรงข้ามกับท่าเรือน้ำลึกสงขลา และบริเวณแหลมสมิหลา แต่มีพื้นที่น้อย และพื้นที่บริเวณใกล้เคียงยังเป็นป่าสนที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา พื้นที่ดังกล่าวเกิดเหตุ

ภาพที่ 5.2
ภาพถ่ายจากดาวเทียม ETM+ ค.ศ.
1990 (พ.ศ. 2533)

ที่มา: Global land cover facility, 2009

หมายเหตุ: จากภาพถ่ายดาวเทียม ETM+ 1993 ได้นำหลักการเทคนิคการผสมสี โดยการนำภาพจากดาวเทียมสีขาวดำ นำมาซ้อนทับกันได้ครั้งละ 3 แบนด์โดยทำให้แต่ละแบนด์ที่เป็นสีขาวดำแทนด้วยแม่สีบวก 3 สีหลัก คือ สีแดง เขียว และน้ำเงินเมื่อนำมาซ้อนทับกันจะได้ภาพที่เป็นสีผสม ซึ่งสามารถอธิบายถึงลักษณะของวัตถุบนพื้นผิวโลกได้แตกต่างกันออกไป จากผลของการผสมสี

โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการผสมสีเป็น สีแดง = 5, สีเขียว = 4, สีน้ำเงิน = 3 ซึ่งสีที่ปรากฏสามารถอธิบายได้ว่า พืชพรรณจะเป็นสีเขียว ส่วนสีชมพูจะไม่เป็นพืชพรรณ แต่อาจจะเป็นพื้นที่ประเภทอื่น ๆ เช่น ถนน อาคาร ที่ลุ่ม เป็นต้น (จรัญธร บุญญานภาพ, 2546)

5.1.2 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ พ.ศ. 2538

การศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินของอำเภอเมืองสงขลาใน พ.ศ. 2538 กรมพัฒนาที่ดิน มีการจัดเก็บข้อมูลทีละเล็กละน้อยมากขึ้นกว่า พ.ศ. 2533 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน (GIS) มีการแยก

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินไว้อย่างละเอียด ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อใช้วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง แบ่งการอธิบายตามประเภทของรูปแบบการพัฒนาที่ดิน ได้ดังนี้ (ตามภาพที่ 5.3)

1) ที่อยู่อาศัย พื้นที่ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ยังอยู่ในเขตเมืองสงขลาหรือตำบลบ่อयर ส่วนบริเวณด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ที่ติดกับทะเลสาบสงขลา เริ่มมีการรุกกล้าเข้าไปใช้พื้นที่ป่าชายเลนเดิมเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน แต่ยังไม่มีการพัฒนาระดับโครงการหมู่บ้านจัดสรรในพื้นที่บริเวณนี้ ด้านบริเวณตามแนวถนนสาย 407 (ถนนกาญจนวนิช) ที่มุ่งหน้าไปอำเภอหาดใหญ่ เริ่มมีที่อยู่อาศัยเกิดขึ้นบางส่วน โดยเฉพาะบริเวณห้าแยกเกาะยอ เริ่มมีโครงการบ้านจัดสรรเกิดขึ้นมีลักษณะเป็นทาวเฮ้าส์ แต่ไม่มีการขออนุญาตจัดสรรที่ดิน ทางด้านทิศใต้ถนนสาย 408 (ถนนสงขลา-จะนะ) บริเวณบ้านสวนตุล เขตตำบลเขารูปช้าง และบริเวณโรงงานอุตสาหกรรมที่ติดกับชายฝั่งอ่าวไทย เขตตำบลเขารูปช้าง มีพื้นที่ที่อยู่อาศัยแห่งใหม่เพิ่มขึ้น

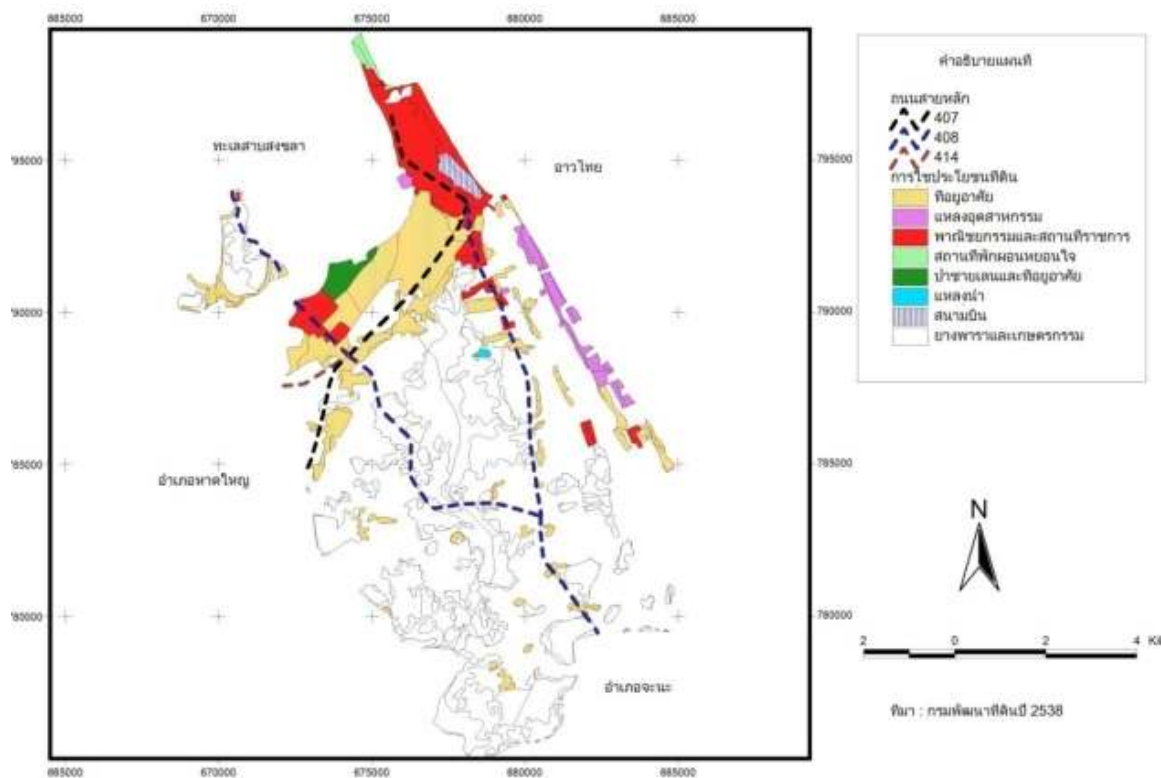
2) แหล่งอุตสาหกรรม โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังคงตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกติดกับอ่าวไทย บริเวณตำบลเขารูปช้าง และโรงงานได้ขยายลงได้ไปยังบริเวณตำบลเกาะแก้ว เรียงตัวยาวตามแนวชายฝั่ง ส่วนบริเวณท่าเรือประมงสงขลา ยังคงมีโรงงานอุตสาหกรรมเดิมตั้งอยู่ แนวโน้มประเภทของอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นช่วงนี้จะเป็น อุตสาหกรรมด้านการก่อสร้าง เช่น โรงปูน ทำเสาเข็ม กิ่งและเชื่อมโลหะ เป็นต้น

3) พาณิชยกรรม พื้นที่ในเขตเมืองและย่านการค้าที่สำคัญ ขยายตัวเต็มพื้นที่ทางทิศเหนือสุดของอำเภอเมืองสงขลา ซึ่งได้รวมเอาพื้นที่ที่ตั้งหน่วยงานราชการเข้าไว้ด้วยกัน เนื่องจากพื้นที่มีลักษณะเป็นเนื้อเดียวกัน ลักษณะการค้าส่วนใหญ่ยังคงเป็นการใช้พื้นที่ที่เป็นตึกแถวเพื่อทำการค้าและเป็นที่อยู่อาศัย ยังไม่มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ สถานที่ราชการที่สำคัญแห่งใหม่เพิ่มขึ้น คือ โรงพยาบาลสงขลา ตั้งอยู่นอกเขตเมือง บริเวณเชิงสะพานดินสุลาลัย

จากการที่อำเภอเมืองสงขลาได้ชื่อว่าเป็น เมืองศูนย์กลางทางราชการของภูมิภาค ทำให้มีเจ้าหน้าที่หรือผู้มาติดต่องานราชการเป็นจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ราชการส่วนหนึ่งที่อยู่นอกพื้นที่มีแนวโน้มเข้ามาหาที่อยู่อาศัยใหม่ในเขตเมือง เพื่อที่จะได้ใกล้กับที่ทำงาน ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความหนาแน่นของประชากรในเขตเมืองสงขลา

4) สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ พื้นที่ยังคงเป็นพื้นที่เดิม ไม่มีพื้นที่ประเภทนี้ที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น

ภาพที่ 5.3
แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินปี พ.ศ. 2538

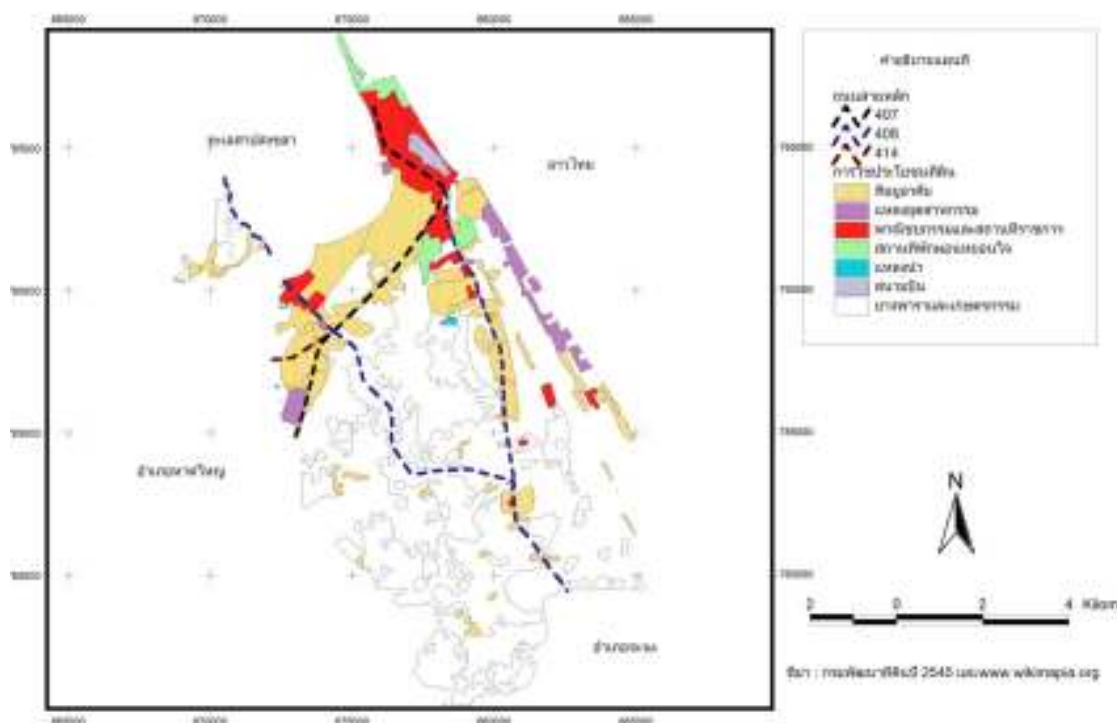

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2550 (ข้อมูลรวบรวมตั้งแต่ปี 2533-2545)

5.1.3 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ พ.ศ. 2550

เนื่องจากใน พ.ศ. 2550 กรมพัฒนาที่ดินยังไม่ได้มีการจัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน (GIS) ปีล่าสุดที่มีการจัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน (GIS) คือ พ.ศ. 2545 มีการแยกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินไว้ค่อนข้างละเอียด การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลภาพถ่ายทางอากาศใน พ.ศ. 2550 จาก www.wikimapia.org มาวิเคราะห์ร่วมกับแผนที่การใช้ประโยชน์ (GIS) พ.ศ. 2545 เพื่อที่จะสามารถอธิบายลักษณะพื้นที่ได้ละเอียดและตรงตามข้อเท็จจริงมากที่สุด แบ่งการอธิบายตามประเภทรูปแบบการพัฒนาที่ดิน ได้ดังนี้ (ตามภาพที่ 5.4 และภาพที่ 5.5)

ภาพที่ 5.4
แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินปี พ.ศ. 2550

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2552 (ข้อมูลรวบรวมตั้งแต่ปี 2533-2545)

1) ที่อยู่อาศัย เนื่องจากพื้นที่ในเขตเมืองและย่านการค้าเริ่มแออัด ดังนั้นตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา จึงเกิดการพัฒนาดินเพื่อที่อยู่อาศัยในเขตรอบนอกเมือง โดยเฉพาะด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ บริเวณป่าชายเลนเดิม ด้านที่ติดกับทะเลสาบสงขลา มีการรื้อถอนเพื่อเข้าไปสร้างเป็นที่อยู่อาศัยอย่างต่อเนื่อง บริเวณเรียบถนนสาย 408 (ถนนกาญจนวนิช) และบริเวณเรียบถนนสาย 408 (ถนนสงขลา-จะนะ) ลงมาทางทิศใต้ของเขตเมือง มีการขยายตัวของที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น ซึ่งในช่วงนี้มีการพัฒนาโครงการบ้านจัดสรร มีลักษณะเป็นทั้งบ้านเดี่ยว ตึกแถว และทาวเฮาส์ (ตามภาพที่ 5.6 และภาพที่ 5.7) พื้นที่ที่มีการพัฒนาดินเพื่อที่อยู่อาศัยที่สำคัญ มีดังนี้

- (1) บริเวณทิศตะวันตกเฉียงใต้ ด้านที่ติดกับทะเลสาบสงขลา เขตตำบลพะวง
- (2) บริเวณเรียบถนนกาญจนวนิช เขตตำบลพะวง มุ่งหน้าไปอำเภอหาดใหญ่

ภาพที่ 5.5

ภาพถ่ายทางอากาศของพื้นที่อำเภอเมืองสงขลา

ที่มา: Matt Jones, 2009

หมายเหตุ: เว็บไซต์ www.wikimapia.org สามารถขยายภาพให้อยู่ในระยะใกล้ ซึ่งสามารถมองเห็นถึงสภาพพื้นที่ได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่บ้านเรือน พื้นที่โล่ง ถนน สามารถนำมาประกอบการพิจารณาทางด้านกายภาพร่วมกับแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน (GIS) เพื่ออธิบายถึงลักษณะทางกายภาพในปัจจุบัน ได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น

- (3) บริเวณห้าแยกเกาะยอ เขตตำบลพะวง
- (4) บริเวณสวนสัตว์สงขลา (บ้านสวนตุล) เขตตำบลเขารูปช้าง
- (5) บริเวณริมชายฝั่งบ้านเกาะถ้ำ เขตตำบลเขารูปช้าง
- (6) บริเวณโดยรอบเกาะยอที่เป็นที่ราบ ทางด้านทิศใต้ เขตตำบลเกาะยอ
- (7) บริเวณแยกที่ถนนสาย 408 บรรจบกัน เขตตำบลทุ่งหวัง
- (8) หอพักบริเวณ หน้ามหาวิทยาลัยทักษิณ

ภาพที่ 5.6
โครงการบ้านจัดสรร (1)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 5.7
โครงการบ้านจัดสรร (2)

ที่มา: จากการสำรวจ

2) แหล่งอุตสาหกรรม เกิดที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมแห่งใหม่ ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเขตเมือง บริเวณห้าแยกเกาะยอ และบ้านน้ำกระจาย เขตตำบลพะวง แนวโน้มประเภทของอุตสาหกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ คือ เป็นฐานซ่อมบำรุงชุดเจาะน้ำมัน และธุรกิจถมดิน เป็นผลมาจากอำเภอเมืองสงขลามีภูมิประเทศติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ซึ่งกลางทะเลอ่าวไทยเป็นที่ตั้งของแท่นชุดเจาะน้ำมัน และในเขตเมืองยังมีสนามบินลำเลียงแรงงานไปประจำยังแท่นชุดเจาะกลางทะเล ทำให้อำเภอเมืองสงขลามีศักยภาพได้เปรียบพื้นที่ข้างเคียง ในการเป็น

ฐานซ่อมบำรุงการขุดเจาะน้ำมัน โดยเฉพาะพื้นที่รอบนอกเขตเมืองที่ส่วนใหญ่ยังเป็นพื้นที่ว่าง ส่วนธุรกิจถมดิน เป็นผลโดยตรงจากโครงการบ้านจัดสรรที่ต้องนำดินมาถมเพื่อดำเนินโครงการ (ตามภาพที่ 5.8 และ ภาพที่ 5.9)

ภาพที่ 5.8

ฐานซ่อมบำรุงขุดเจาะน้ำมัน

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 5.9

ธุรกิจถมดิน

ที่มา: จากการสำรวจ

3) พาณิชยกรรม ย่านการค้าบริเวณตำบลบ่ออย่างยังคงมีความหนาแน่น ลักษณะการทำการค้าส่วนใหญ่ยังคงใช้ตึกแถวทำการค้าและเป็นที่อยู่อาศัย เริ่มมีห้างสรรพสินค้าขนาดกลาง อพาทเมนต์ และสถานบันเทิง ผับ บาร์ เกิดขึ้นในพื้นที่ แต่พื้นที่บริเวณถนนนครนอก ถนนนางงาม

ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่า มีสถาปัตยกรรมเก่าแก่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ ยังคงสภาพเดิมไว้อย่างค่อนข้างสมบูรณ์ และได้มีการพัฒนาโดยนำพื้นที่ราชการส่วนที่เป็นพื้นที่ว่างเปล่าบริเวณป่าสนพัฒนาเป็นสวน สำหรับให้ประชาชนได้ใช้พักผ่อนหย่อนใจ และทำกิจกรรมต่าง ๆ (ตามภาพที่ 5.10 และ 5.11)

ภาพที่ 5.10

ย่านพาณิชยกรรม

ที่มา : จากการสำรวจ

ภาพที่ 5.11

ย่านเมืองเก่า

ที่มา: จากการสำรวจ

4) สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา มีพื้นที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจหรือพื้นที่สีเขียวเกิดขึ้นจำนวนมาก สถานที่ที่สำคัญ ได้แก่ สวนสัตว์สงขลา สวนสองทะเล และพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำสงขลา ซึ่งศักยภาพของพื้นที่สามารถเป็นได้ทั้งสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและ

สถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งมีการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลอย่างเป็นระเบียบ สะอาด และสวยงาม เหมาะสำหรับการไปพักผ่อนกับครอบครัว (ตามภาพที่ 5.12)

ภาพที่ 5.12
สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

ที่มา: จากการสำรวจ

5.1.4 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่ดินในเขตอำเภอเมืองสงขลาปัจจุบัน

1) การหลีกเลี่ยงกฎหมายของโครงการบ้านจัดสรร จากตารางที่ 5.1 พบว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 นักลงทุนพัฒนาที่ดินได้ขออนุญาตจัดสรรที่ดิน จากกรมที่ดิน เพื่อก่อสร้างโครงการบ้านจัดสรรเพียง 5 โครงการ ทั้งที่ตามข้อเท็จจริงในพื้นที่บริเวณรอบนอกเขตเมือง มีโครงการบ้านจัดสรรเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก จากการสัมภาษณ์ คุณเปลี่ยน แก้วฤทธิ์ หัวหน้าฝ่ายทะเบียน กรมที่ดินจังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า ที่ผ่านมามาตั้งแต่ พ.ศ. 2538 เป็นช่วงที่ราคาที่ดินเริ่มมีราคาสูงมาก ส่งผลให้บริเวณชานเมืองของอำเภอเมืองสงขลา มีโครงการบ้านจัดสรรเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะพื้นที่ทางด้านทิศใต้ ในเขตตำบลเขารูปช้างและตำบลเกาะแก้ว และพื้นที่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ ในเขตตำบลพะวง แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินโครงการโดยไม่ได้ขออนุญาตจัดสรรที่ดิน โดยที่นักลงทุนพัฒนาที่ดินได้อาศัยช่องโหว่ทางกฎหมายเข้าไปดำเนินโครงการ มีวิธีการหลีกเลี่ยงข้อกำหนดที่นิยมทำกัน ดังนี้

ตารางที่ 5.1
โครงการจัดสรรที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย

ปี	ชื่อโครงการ	ที่ตั้งโครงการ	จำนวนที่ขอจัดสรร
2545	โครงการบ้านศรีวนา	ตำบลเกาะยอ	233 แปลง
2545	ทรัพย์ทองพัฒนา	ตำบลพะวง	23 แปลง
2549	เบญจพร แลนด์ แอนด์ เฮ้าส์	ตำบลเขาภูมิคุ้ม	60 แปลง
			ที่ดินเปล่า 16 แปลง
			ทาวเฮ้าส์ 2 ชั้น 32 แปลง
			บ้านแฝด 2 ชั้น 12 แปลง
2549	บ้านวังทอง	ตำบลพะวง	49 แปลง
			ที่ดินเปล่า 3 แปลง
			ทาวเฮ้าส์ 2 ชั้น 47 แปลง
2549	โครงการสิริธารา	ตำบลเกาะยอ	51 แปลง
			ที่ดินเปล่า 51 แปลง

ที่มา: สำนักงานที่ดินจังหวัดสงขลา, 2552

(1) นักลงทุนพัฒนาที่ดินอาศัยช่องโหว่ของข้อกำหนดการจัดสรรที่ดินที่กล่าวไว้ว่า การขอจัดสรรที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยจะอนุญาตให้จัดสรรได้ก็ต่อเมื่อ โครงการมีการก่อสร้างตั้งแต่ 9 ยูนิตขึ้นไป โดยนักลงทุนพัฒนาที่ดินจะดำเนินการก่อสร้างโครงการบ้านจัดสรรครั้งละไม่เกิน 9 ยูนิต (ตามภาพที่ 5.13) ซึ่งผลดีสำหรับนักลงทุนพัฒนาที่ดิน คือ ไม่ต้องจ่ายภาษีที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรที่ดิน แต่ส่งผลกระทบต่อภาครัฐและสังคมเป็นอย่างมาก โดยผลเสียในระยะสั้น คือ ภาครัฐขาดรายได้จากภาษีที่ควรจะต้องได้รับในส่วนนี้ ในระยะยาวจะส่งผลกระทบต่อให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน เนื่องจากภาครัฐไม่มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับโครงการบ้านจัดสรรที่ไม่ได้ขออนุญาตจัดสรรที่ดิน การคาดการณ์จัดเตรียมการให้บริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในชั้นพื้นฐานจึงไม่ตรงตามความต้องการจริง จึงเกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรในชั้นพื้นฐาน อาทิเช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน เป็นต้น

(2) มีการขออนุญาตจัดสรรที่ดินเปล่า เพราะไม่ต้องการที่จะเสียภาษีค่าก่อสร้าง โดยมีการร่วมมือกัน ระหว่างเจ้าของโครงการกับผู้ซื้อที่อยู่อาศัย โดยใช้วิธีอ้างว่าให้เจ้าของบ้านสร้างเอง ผลเสียที่เกิดขึ้นมีลักษณะเดียวกับประเด็นแรก

(3) ในโครงการหมู่บ้านจัดสรรโครงการเดียวกัน จะมีบริษัทรับเหมาก่อสร้างหลาย ๆ บริษัทเข้ามาดำเนินการก่อสร้าง เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงภาษีค่าก่อสร้าง ผลเสียมีลักษณะเช่นเดียวกับประเด็นแรก

จากการลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่กรมที่ดิน ได้มีการเข้าไปชี้แจงและขอความร่วมมือจากนักลงทุนพัฒนาที่ดิน โดยหากต้องการก่อสร้างโครงการบ้านจัดสรร ให้มาดำเนินการขออนุญาตจัดสรรที่ดิน ณ กรมที่ดิน ให้ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อไม่ให้เกิดผลเสียที่จะตามมาในอนาคต แต่ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร (เปลี่ยน แก้วฤทธิ์, สัมภาษณ์ 20 มีนาคม พ.ศ. 2552)

ภาพที่ 5.13

ลักษณะการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่ใช้ช่องโหว่ทางกฎหมาย

ที่มา: จากการสำรวจ

2) มีการใช้ประโยชน์ที่ดินผิดประเภท จากผังเมืองรวมเมืองสงขลาฉบับที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2) มีการใช้ประโยชน์ที่ดินผิดประเภท ซึ่งจากการลงสำรวจพื้นที่เปรียบเทียบกับแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ปรากฏว่ามีพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินผิดประเภทเกิดขึ้นอย่างชัดเจน (ตามภาพที่ 5.14) และเป็นสถานที่ที่ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม คือ บริเวณด้านหลังมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตศรีวิชัยติดกับชายทะเลฝั่งอ่าวไทย หรือที่ชาวบ้านเรียกกันโดยทั่วไปว่า หลังเทคโนโลยีฯ ตามผังเมืองรวมเมืองสงขลาได้กำหนดให้พื้นที่หลังเทคโนโลยีฯ เป็นพื้นที่สถานศึกษา แต่ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวได้กลายเป็นร้านอาหาร สถานบันเทิง ผับ บาร์ มีให้บริการทั้งกลางวันและกลางคืน (ตามภาพที่ 5.15) โดยเฉพาะกลางคืนบริเวณนี้มีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้นบ่อยครั้ง และยังเป็นแหล่งมั่วสุมของนักเรียนนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในพื้นที่

ภาพที่ 5.14
การใช้ประโยชน์ที่ดินหลังเทคโนโลยี

ที่มา: ผังเมืองรวมเมืองสงขลา, 2540

หมายเหตุ: บริเวณวงกลม คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตศรีวิชัย
ตามผังมีสีเขียวมะกอก เป็นประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินสถานศึกษา

ภาพที่ 5.15
สถานบันเทิงหลังเทคโนโลยี

ที่มา: จากการสำรวจ

3) การบุกรุกพื้นที่สาธารณะ มีการบุกรุกพื้นที่บริเวณภูเขาสำโรงหรือเขาเก้าเส้ง ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกติดกับอ่าวไทย ในเขตพื้นที่รอยต่อระหว่างตำบลบ่อยางกับตำบลเขาปู่ช้าง จากการสัมภาษณ์ คุณบุญรัช ไกรดิษฐ์ ปลัดอาวุโสอำเภอเมืองสงขลา สรุปได้ว่า มีการใช้เครื่องจักร

อย่างหนักหรือรื้อที่ดิน ทำการขุดเปลี่ยนแปลงและปรับสภาพพื้นที่บนภูเขา ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ เป็นการปรับสภาพที่ดินที่คาดว่าจะทำไปเพื่อการพัฒนาที่ดินในอนาคต และนำดินไปเพื่อธุรกิจถมดิน การกระทำในลักษณะดังกล่าวนี้ น่าจะเป็นการกระทำของผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ จึงจะสามารถทำได้ ผลเสียที่เกิดขึ้น คือ พื้นที่สาธารณะถูกบุกรุก โดยผลประโยชน์ที่ได้ตกอยู่กับเฉพาะบุคคลบางกลุ่ม และการพัฒนาที่ดินในพื้นที่ดังกล่าว ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไม่แน่ใจว่าจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ในรูปแบบใดบ้าง (บุญรัช ไกรดิษฐ์, สัมภาษณ์ 23 มีนาคม พ.ศ. 2552)

4) มลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณท่าเรือประมงสงขลา มีการปล่อยน้ำเสียลงทะเลสาบสงขลา และมีการส่งกลิ่นเหม็นจากโรงงานอุตสาหกรรม บริเวณโดยรอบ พื้นที่ดังกล่าวสร้างความเดือดร้อนให้แก่ชุมชนบริเวณใกล้เคียงเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 5.16

มลพิษน้ำเสีย

ที่มา: จากการสำรวจ

5.1.5 สรุปการพัฒนาที่ดินในช่วงปี พ.ศ. 2536-2550

การพัฒนาที่ดินของอำเภอเมืองสงขลาในช่วง พ.ศ. 2536-2550 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในทุกรูปแบบ โดยเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงพื้นที่ และลักษณะของการพัฒนาที่ดิน (ตามตารางที่ 5.2)

ตารางที่ 5.2

การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพ จำแนกตามรูปแบบการพัฒนาที่ดิน

รูปแบบการพัฒนาที่ดิน	ลักษณะการเปลี่ยนแปลง	พ.ศ. 2533	พ.ศ. 2538	พ.ศ.2550
ที่อยู่อาศัย	การขยายตัว	ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณย่านการค้าดั้งเดิม และมีชุมชนเล็ก ๆ ตั้งอยู่โดยรอบ	เริ่มมีการขยายตัวออกนอกเขตเมือง โดยขยายไปตามแนวถนนสายหลัก และมีการรुक้าไปในเขตพื้นที่ป่าชายเลนบางส่วน	มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องตามแนวนอน โดยเฉพาะบริเวณที่ถนนสายหลักตัดกันและมีการรुक้าพื้นที่ป่าชายเลนจนเกือบเต็มพื้นที่
	รูปแบบที่อยู่อาศัย	ส่วนใหญ่เจ้าของบ้านสร้างบ้านขึ้นเอง	เริ่มมีโครงการบ้านจัดสรร มีลักษณะเป็นทาวเฮ้าส์ แต่ไม่มีการขออนุญาตจัดสรรที่ดิน	หลังจาก พ.ศ. 2538 มีโครงการบ้านจัดสรรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีลักษณะเป็นทั้งบ้านเดี่ยว ทาวเฮ้าส์ และอพาร์ทเมนต์ แต่มีการขอจัดสรรที่ดินเพียงแค่ 5 โครงการ
แหล่งอุตสาหกรรม	การขยายตัว	ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกติดกับอ่าวไทย และบริเวณท่าเรือประมงสงขลา	ขยายตัวตามแนวชายฝั่งลงมาทางทิศใต้ ที่เป็นพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมเดิม	เริ่มมีที่ตั้งใหม่ของโรงงานอุตสาหกรรม บริเวณทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ เขตตำบลพะวง
	ประเภทของอุตสาหกรรม	แปรรูปสัตว์น้ำ และโรงงานน้ำแข็ง (ปัจจุบันโรงงานประเภทนี้ก่อมลพิษเป็นอย่างมาก)	อุตสาหกรรมด้านการก่อสร้าง โรงปูน กลิ่งและเชื่อมโลหะ	ฐานซ่อมบำรุงการขุดเจาะน้ำมัน และธุรกิจถมดิน
พาณิชยกรรม	การขยายตัว	ตั้งอยู่บริเวณย่านการค้าดั้งเดิม ตำบลบ่อยาง	เพิ่มขึ้นเต็มพื้นที่ทางด้านทิศเหนือ และได้รวมเอาพื้นที่ที่เป็นสถานที่ราชการเข้าไว้เป็นเนื้อเดียวกันด้วยกัน	ย่านการค้าเดิมมีความหนาแน่นมีสถานที่ราชการไปตั้งอยู่บริเวณเชิงสะพานเกาะยอ ได้แก่ โรงพยาบาลสงขลา ศาลปกครอง อบจ.
	รูปแบบการทำการค้า	ใช้ตึกแถวเพื่อทำการค้าและเป็นที่อยู่อาศัย	ยังคงมีลักษณะเป็นเช่นเดิม	มีห้างสรรพสินค้าขนาดเล็กและขนาดกลางเกิดขึ้นและเริ่มมีการเปิดสถานบันเทิง ผับ บาร์ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการใช้ที่ดินผิดประเภท
สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	ที่ตั้งของพื้นที่สีเขียว	พื้นที่สีเขียวที่สำคัญ ในช่วงนี้ ตั้งอยู่บริเวณทิศเหนือสุด บริเวณอนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพร และบริเวณแหลมสมิหลา	ยังคงเป็นพื้นที่เดิม	มีพื้นที่สีเขียว เพิ่มขึ้นบริเวณใจกลางเมือง คือ สวนสัตว์สงขลา สวนสองทะเล พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ และมีการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายภาค
	ศักยภาพของพื้นที่	ขนาดพื้นที่ไม่กว้างนัก และบริเวณพื้นที่โดยรอบยังเป็นป่าสน ที่มีอาชญากรรมเกิดขึ้นบ่อยครั้ง	ศักยภาพพื้นที่ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง	มีพื้นที่สีเขียวที่ได้มาตรฐาน ใช้สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ที่มีความเป็นระเบียบ สะอาด และสวยงามมากขึ้น

5.2 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โดยการเปรียบเทียบข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดสงขลาในช่วง พ.ศ. 2536-2550 พร้อมทั้งอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากการพัฒนาที่ดินในอำเภอเมืองสงขลา ทำการวิเคราะห์ประกอบตาราง แผนภูมิ และกราฟ ดังนี้

5.2.1 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง GPP จังหวัดสงขลาและเปรียบเทียบกับจังหวัดในภาคใต้

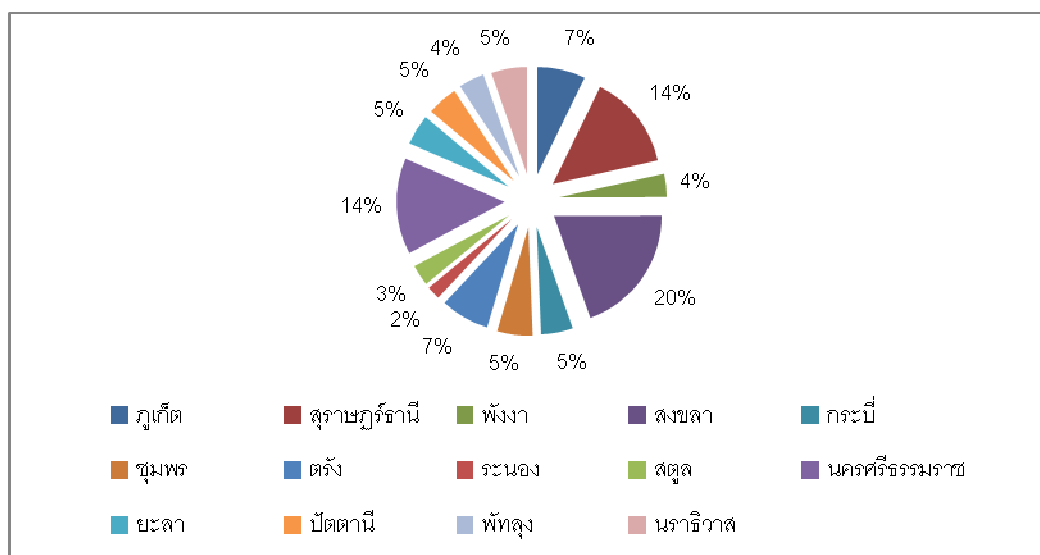
ตารางที่ 5.3

เปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสงขลากับจังหวัดในภาคใต้ (GPP)
ช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 (ตามราคาประจำปี)

(ล้านบาท)				
จังหวัด	2536	2540	2545	2550
ภูเก็ต	20,942	33,567	47,624	62,055
สุราษฎร์ธานี	29,913	51,541	64,004	122,398
พังงา	10,050	17,114	16,725	29,828
สงขลา	52,443	81,493	105,308	168,611
กระบี่	10,525	17,638	24,123	41,343
ชุมพร	14,071	22,777	24,902	45,580
ตรัง	16,707	26,978	31,767	62,912
ระนอง	12,179	15,954	10,758	17,309
สตูล	8,506	12,893	17,165	27,217
นครศรีธรรมราช	39,626	63,621	80,607	123,614
ยะลา	10,859	17,546	19,344	39,198
ปัตตานี	19,811	29,839	30,434	39,534
พัทลุง	9,712	14,897	16,871	33,259
นราธิวาส	13,566	20,833	23,328	46,468

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552

ภาพที่ 5.17
แผนภูมิอัตราส่วน GPP จังหวัดในภาคใต้

จากตารางที่ 5.2 และภาพที่ 5.17 พบว่า จังหวัดสงขลา มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) สูงที่สุดในภาคใต้ และมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ช่วงปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 พ.ศ. 2540 พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2550 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) 52,443 81,493 105,308 และ 168,611 ล้านบาท เพิ่มขึ้นตามลำดับ ใน พ.ศ. 2550 จังหวัดสงขลา มีส่วนแบ่งมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) ในภาคใต้สูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 20 รองลงมา คือ จังหวัดภูเก็ต และ จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ ร้อยละ 14 เท่ากัน จังหวัดสงขลาจึงเป็นจังหวัดที่มีสภาพเศรษฐกิจดีที่สุดในภาคใต้มาโดยตลอด เนื่องจากจังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางทางการค้าการลงทุนที่สำคัญในภาคใต้ โดยเฉพาะอำเภอหาดใหญ่ และอำเภอเมืองสงขลา ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายและแผนของทางภาครัฐที่ผลักดันให้จังหวัดสงขลาเป็นหัวเมืองหลักของภาคใต้ ทำให้นักธุรกิจและนักลงทุน นำเงินเข้ามาลงทุนพัฒนาในด้านต่าง ๆ สร้างรายได้ให้กับจังหวัดอย่างมหาศาล

5.2.2 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรายได้และรายจ่ายต่อครัวเรือนต่อเดือน ของจังหวัดสงขลา และจังหวัด ในภาคใต้

ตารางที่ 5.4

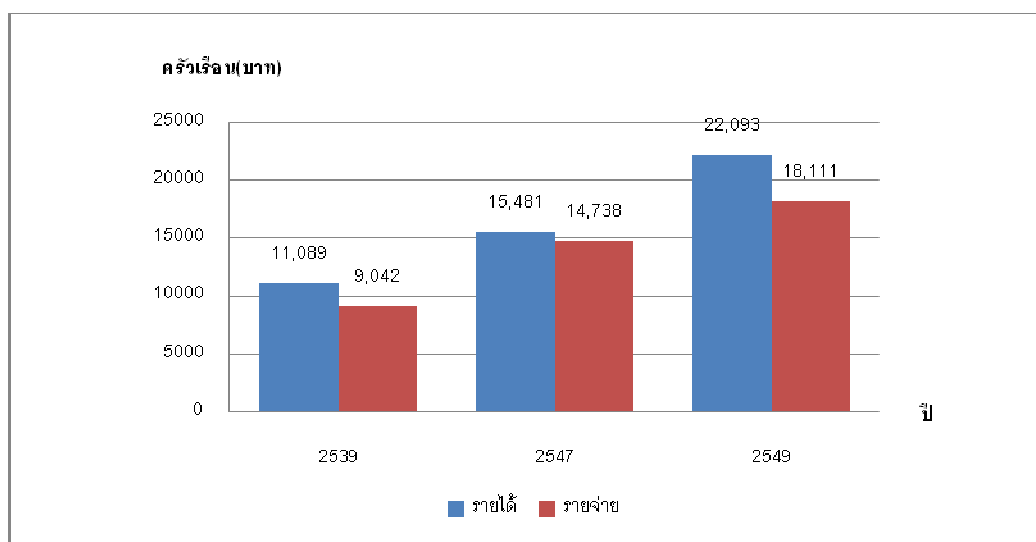
รายได้และรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนของจังหวัดสงขลา เปรียบเทียบกับจังหวัดในภาคใต้

(ล้านบาท)

จังหวัด	2539		2547		2549	
	รายได้	รายจ่าย	รายได้	รายจ่าย	รายได้	รายจ่าย
ภูเก็ต	15,437	14,006	25,082	19,665	25,630	19,492
สุราษฎร์ธานี	12,771	10,156	16,150	14,841	21,747	16,246
พังงา	8,696	7,115	16,965	11,280	25,349	15,979
สงขลา	11,089	9,042	15,481	14,738	22,093	18,111
กระบี่	8,758	8,757	16,877	15,737	18,446	14,849
ชุมพร	9,874	8,849	11,482	10,667	17,244	13,547
ตรัง	11,733	9,966	17,038	13,768	20,801	18,370
ระนอง	9,359	9,258	14,328	12,910	18,679	15,101
สตูล	8,977	8,015	11,826	10,296	14,307	11,737
นครศรีธรรมราช	9,681	9,328	14,079	12,815	17,377	14,918
ยะลา	7,114	6,687	11,886	9,937	14,354	13,077
ปัตตานี	6,876	6,363	11,837	11,097	12,547	11,490
พัทลุง	8,474	8,156	14,985	12,391	18,045	18,124
นราธิวาส	6,715	7,016	9,240	9,040	11,586	8,201

ที่มา: สำนักงานสถิติสงขลา, (2539-2551)

ภาพที่ 5.18
แผนภูมิรายได้และรายจ่ายของประชากรในจังหวัดสงขลา

จากตารางที่ 5.3 และภาพที่ 5.18 พบว่า ประชากรในจังหวัดสงขลา มีรายได้และรายจ่ายเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ใน พ.ศ. 2539 พ.ศ. 2547 และ พ.ศ. 2549 มีรายได้ 11,089 15,481 และ 22,093 บาท/ เดือน/ครัวเรือน ตามลำดับ มีรายจ่าย 9,042 14,738 และ 18,112 บาท/เดือน/ครัวเรือน ตามลำดับ ใน พ.ศ. 2549 ประชากรในจังหวัดสงขลา มีรายได้มากกว่ารายจ่าย 3,982 บาท เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2539 และ พ.ศ. 2547 และเมื่อเปรียบเทียบรายได้และรายจ่ายกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ จังหวัดสงขลาอยู่ในระดับปานกลางของภาคใต้ แต่เป็นที่น่าสังเกต หากพิจารณาเปรียบเทียบกับมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) จังหวัดสงขลา มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) สูงที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบรายได้และรายจ่ายในระดับภาค จังหวัดสงขลาไม่ได้ถูกจัดอยู่ในลำดับสูงสุดของภาคใต้ เนื่องจากรายได้และรายจ่ายเฉลี่ยเป็นการคำนวณเฉลี่ยจากจำนวนประชากรทั้งหมดในจังหวัด ทำให้รายได้และรายจ่ายเฉลี่ยอยู่แค่ในระดับกลางของภาคใต้ การเพิ่มขึ้นของทั้งรายได้และรายจ่ายส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสภาพเศรษฐกิจในพื้นที่ที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลากหลาย มีตำแหน่งงานให้แรงงานได้เลือกทำมากมาย มีชั่วโมงทำงานและค่าแรงที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรม และการแปรรูปสินค้าเกษตร แต่ก็ส่งผลให้ค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 5.5

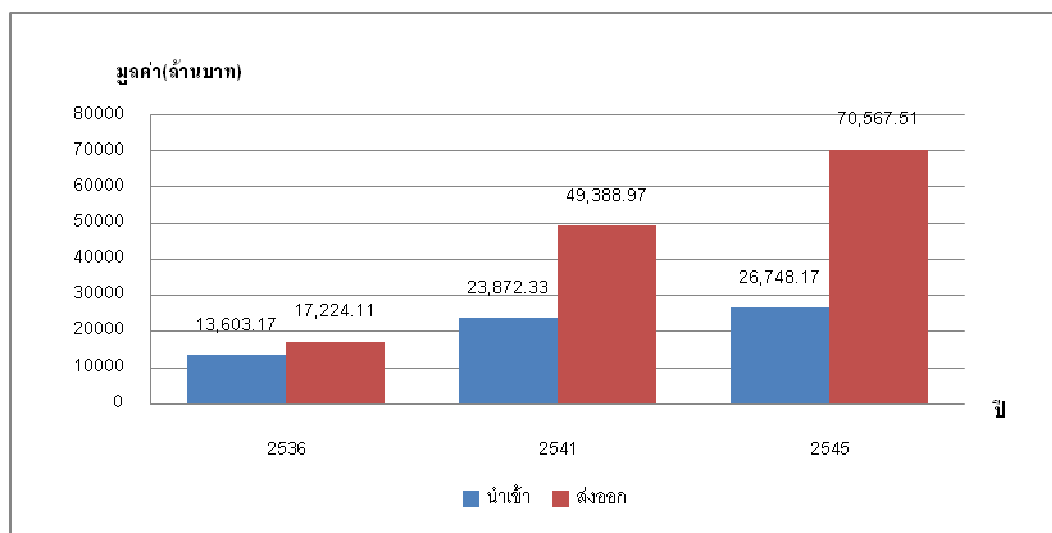
มูลค่าการนำเข้าและการส่งออกผ่านด่านศุลกากรในจังหวัดสงขลา จำแนกเป็นช่วงปี

(ล้านบาท)

ด้านศุลกากร	2536		2541		2545	
	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก
รวมทุกด้านศุลกากร ในจังหวัดสงขลา	16,038.31	35,363.93	47,606.41	104,864.9	68,609.63	151,820.27
สะดวก	1,845.05	5,716.66	18,658.99	29,540.46	20,101.29	41,354.85
ปาดังเบซาร์	228.85	12,255.24	4,231.56	25,732.91	20,649.82	39,665.65
หาดใหญ่	361.24	167.92	843.53	202.56	1,110.35	232.26
สงขลา	13,603.17	17,224.11	23,872.33	49,388.97	26,748.17	70,567.51

ที่มา: สำนักงานสถิติสงขลา, (2539-2551)

ภาพที่ 5.19
แผนภูมิมูลค่าการนำเข้าและส่งออกผ่านด่านศุลกากรสงขลา

5.2.3 วิเคราะห์มูลค่าการนำเข้าและส่งออกสินค้าผ่านด่านศุลกากรในจังหวัดสงขลา และเปรียบเทียบกับด่านศุลกากรอื่น ๆ ในจังหวัดสงขลา

จากตารางที่ 5.4 และภาพที่ 5.19 พบว่า ด่านศุลกากรสงขลา มีมูลค่าการนำเข้าและส่งออกสูงที่สุด โดยใน พ.ศ. 2545 มีมูลค่าการนำเข้า 26,784.17 ล้านบาท มีมูลค่าการส่งออก 70,567.51 ล้านบาท มีมูลค่าเกินดุลทั้งสิ้น 43,783.34 ล้านบาท ด่านศุลกากรที่มีมูลค่าการนำเข้าและส่งออกรองลงมา คือ ด่านศุลกากรสะเดา ด่านศุลกากรปาดังเบซาร์ และด่านศุลกากรหาดใหญ่ ตามลำดับ สามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดและประเทศอย่างมหาศาล ซึ่งลักษณะของด่านศุลกากรสงขลา มีลักษณะเป็นท่าเรือน้ำลึก เป็นท่าเรือที่ใช้เพื่อการขนส่งสินค้าเข้า-ออก โดยผ่านทางเรือขนส่งสินค้าของทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีสินค้ามากมายหลากหลายประเภท ซึ่งท่าเรือน้ำลึกสงขลาได้ถูกกำหนดให้สร้างขึ้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 เป็นแผนพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เป็นท่าเรือน้ำลึกสงขลา เป็นศูนย์กลางของการขนถ่ายสินค้าเข้า-ออก และกระจายสินค้าไปยังพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ จากการมีท่าเรือน้ำลึกทำให้สร้างความเจริญและสร้างรายได้แก่พื้นที่ และจังหวัดสงขลาเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากมูลค่าการค้าที่เกินดุลที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

5.2.4 วิเคราะห์ค่าความชำนาญพิเศษ ด้วยเทคนิค Location Quotient (LQ)

เป็นวิธีการที่ใช้วิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจซึ่งคิดค้นในปี 1962 โดย Tiebout วรณศิลป์ พีรพันธุ์ (2546, น. 1-5) อธิบายไว้ว่า เป็นวิธีการที่ใช้แบ่งแยกกิจกรรมทางเศรษฐกิจออกเป็น สาขาการผลิตฐาน (basic sector) และสาขาที่ไม่ใช่ฐาน (nonbasic sector) หรือ หาค่าความชำนาญพิเศษในการผลิตของสาขาการผลิตที่จังหวัดหรือท้องถิ่นมีความชำนาญพิเศษมากกว่าภูมิภาคหรือประเทศในสาขาการผลิตนั้น จึงเป็นฐานเศรษฐกิจของจังหวัดหรือท้องถิ่น การวิเคราะห์จึงเป็นการหาการเปลี่ยนแปลงของสาขาการผลิตฐาน (basic sector) และสาขาที่ไม่ใช่ฐาน (nonbasic sector) ของจังหวัดสงขลา ในช่วง พ.ศ. 2536-2550 ในพื้นที่ได้ใช้ข้อมูลมูลค่าการผลิต (GDP/GPP) ในการคำนวณ

Location Quotient หรือ LQ มีสูตร ดังนี้

$$LQ = \frac{X_i/X_t}{Y_i/Y_t}$$

โดยที่

X_i	=	มูลค่าการผลิตในสาขาการผลิต i ของท้องถิ่นหรือจังหวัด
X_t	=	มูลค่าการผลิตในทุกสาขาการผลิตของท้องถิ่นหรือจังหวัด
Y_i	=	มูลค่าการผลิตในสาขาการผลิต i ของภูมิภาคหรือประเทศ
Y_t	=	มูลค่าการผลิตในทุกสาขาการผลิตของภูมิภาคหรือประเทศ

ถ้าค่าของ $LQ > 1$ แสดงว่า จังหวัดมีความชำนาญในการผลิตสาขาการผลิต i มากกว่าภูมิภาคหรือประเทศ แสดงว่า สาขาการผลิต i เป็นสาขาการผลิตที่มีการส่งออกและเป็นฐานเศรษฐกิจของท้องถิ่น (basic sector)

ถ้าค่าของ $LQ < 1$ แสดงว่า จังหวัดมีความชำนาญในการผลิตสาขาการผลิต i น้อยกว่าภูมิภาคหรือประเทศ แสดงว่า สาขาการผลิต i เป็นสาขาการผลิตที่ท้องถิ่นนั้นต้องนำเข้าหรือเป็นสาขาทางด้านบริการที่ช่วยสนับสนุนสาขาการผลิตที่เป็นฐาน (nonbasic sector)

ถ้าค่าของ $LQ = 1$ แสดงว่า จังหวัดมีความชำนาญในการผลิตสาขาการผลิต i เท่ากับภูมิภาคหรือประเทศ แสดงว่า สาขาการผลิต i เป็นสาขาการผลิตที่ไม่มีการส่งออกและไม่ต้องนำเข้า

รวมทั้งวิเคราะห์ nonbasic income และ basic income เพื่อหารายได้จากการส่งออก และรายจ่ายจากการนำเข้าในแต่ละสาขาการผลิตของจังหวัดสงขลาในช่วงพ.ศ. 2536-2550 โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned}\text{nonbasic income} &= (1 / LQ_i) X_i \\ \text{basic income} &= \frac{LQ_i - 1 X_i}{LQ_i}\end{aligned}$$

nonbasic income คือ รายได้จากสาขาการผลิตที่ผลิตเพื่อใช้ในท้องถิ่น และในสาขาการผลิตที่ $LQ < 1$ จะต้องนำเข้าเพราะผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการในท้องถิ่น จึงทำให้ไม่มีรายได้จากการส่งออกและจะต้องมีรายจ่ายจากการนำเข้า แต่ถ้า $LQ > 1$ จะมีรายได้จากสาขาการผลิตที่ผลิตเพื่อใช้ในท้องถิ่นและมีรายได้ส่วนเกินจากการส่งออกอีกด้วย

basic income คือ รายได้จากสาขาการผลิตที่เป็นส่วนเกินจากการผลิตใช้ในท้องถิ่น หรือรายได้จากการส่งออกซึ่งถ้า $LQ < 1$ basic income จะเท่ากับศูนย์ เนื่องจากผลผลิตไม่เพียงพอต่อการส่งออก และถ้า $LQ > 1$ จะมีรายได้จากสาขาการผลิตที่ผลิตเพื่อใช้ในท้องถิ่น และรายได้จากการส่งออก

การวิเคราะห์หาค่าความชำนาญพิเศษด้วยเทคนิค Location Quotient (LQ) ในครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ (GRP) และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสงขลา (GDP) ทำการวิเคราะห์ เนื่องจากผลที่ได้เป็นการเปรียบเทียบจากภูมิภาคในระดับเล็กที่สุด ทำให้สามารถอธิบายเจาะลึกถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสาขาการผลิตหลักของท้องถิ่นนั้นได้อย่างละเอียดแม่นยำ

1) วิเคราะห์หาความชำนาญพิเศษในสาขาการผลิตของจังหวัดสงขลา และรายได้จาก
สาขาการผลิตฐาน (basic sector) ใน พ.ศ. 2536 พ.ศ. 2540 พ.ศ. 2546 และพ.ศ. 2550

ตารางที่ 5.6

ค่าความชำนาญพิเศษในสาขาการผลิตของจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2536 (ตามราคาปี พ.ศ. 2533)

(ล้านบาท)

สาขาการผลิต	GRP กลุ่มจังหวัด ชายแดนภาคใต้	GPP สงขลา	LQ	nonbasic income	basic income
เกษตรกรรม	34,529	15,123	0.8954	15,123	0
กลีกรวม	14,029	4,797	0.6990	4,797	0
ปศุสัตว์	1,489	597	0.8196	597	0
ประมง	14,345	6,801	0.9692	6,801	0
ป่าไม้	125	11	0.1799	11	0
บริการทางการเกษตร	99	41	0.8466	41	0
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	4,442	2,876	1.3237	2,173	703
เหมืองแร่และย่อยหิน	179	79	0.9022	79	0
อุตสาหกรรม	4,475	2,103	0.9609	2,103	0
การก่อสร้าง	4,553	2,927	1.3141	2,227	700
การไฟฟ้าและการประปา	1,714	1,081	1.2893	838	243
การคมนาคมและการขนส่ง	5,347	3,441	1.3156	2,616	825
การค้าส่งและการค้าปลีก	12,531	5,462	0.8910	5,462	0
การธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์	3,843	2,630	1.3992	1,880	750
ที่อยู่อาศัย	2,406	991	0.8420	991	0
การบริหารและป้องกันประเทศ	3,455	1,619	0.9579	1,619	0
การบริการ	8,302	4,330	1.0662	4,061	269
GRP	81,334	39,786	-	36,296	3,490

จากตารางที่ 5.6 คำนวณสูตรการหาค่าความชำนาญพิเศษ (LQ) พบว่า ใน พ.ศ. 2536 จังหวัดสงขลา มีรายได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) เป็นมูลค่า 39,786 ล้านบาท แบ่งเป็น รายได้จากการผลิตเพื่อใช้ในท้องถิ่น (nonbasic income) มูลค่า 36,296 ล้านบาท และรายได้จาก

การส่งออก (basic sector) มูลค่า 3,490 ล้านบาท สาขาการผลิตที่ทำรายได้แก่จังหวัดสงขลา มากที่สุดในปี พ.ศ. 2536 คือ การคมนาคมและการขนส่งมีมูลค่า 825 ล้านบาท รองลงมาที่สำคัญ คือ การธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีมูลค่า 750 ล้านบาท การแปรรูปสินค้า เกษตรอย่างง่าย มีมูลค่า 703 ล้านบาท การก่อสร้างมีมูลค่า 700 ล้านบาท ตามลำดับ

ในช่วง พ.ศ.2536 สาขาการผลิตที่มีความสำคัญและสร้างรายได้ให้กับจังหวัดสงขลา อยู่ในภาคของพาณิชยกรรมและการบริการ เช่น การคมนาคมขนส่ง การธนาคาร ประกันภัย และ ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และภาคการบริการต่าง ๆ ในช่วงนี้ จังหวัดสงขลา เป็นศูนย์กลางของการ คมนาคมขนส่งในภูมิภาคชายแดนภาคใต้และภาคใต้ และเป็นแหล่งธุรกรรมทางการเงินที่สำคัญ ของภาคใต้ นอกจากนี้ยังมีรายได้จากการแปรรูปสินค้าเกษตรที่สำคัญคือ ยางพารา ภาคการ ก่อสร้าง และการบริการต่าง ๆ อีกด้วย

จากตารางที่ 5.7 คำนวณสูตรการหาค่าความชำนาญพิเศษ (LQ) พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2540 จังหวัดสงขลา มีรายได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) เป็นมูลค่า 58,387 ล้านบาท แบ่งเป็น รายได้จากการผลิตเพื่อใช้ในท้องถิ่น (nonbasic income) มูลค่า 51,170 ล้านบาท และรายได้จาก การส่งออก (basic sector) มูลค่า 7,217 ล้านบาท สาขาการผลิตที่ทำรายได้แก่จังหวัดสงขลา มาก ที่สุดคือ การผลิตอุตสาหกรรม มูลค่า 4,105 ล้านบาท รองลงมาที่สำคัญคือ การขนส่ง สถานที่เก็บ สินค้า และการคมนาคม มูลค่า 945 ล้านบาท ตัวกลางทางการเงิน 849 ล้านบาท ตามลำดับ

ในช่วง พ.ศ. 2540 สาขาการผลิตที่มีความสำคัญและสร้างรายได้ให้กับจังหวัดสงขลา คือ ภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสาขาการผลิตที่เริ่มมีความสำคัญต่อภาคการผลิตในจังหวัดสงขลา สร้างรายได้ให้กับจังหวัดและท้องถิ่นอย่างมหาศาล ส่วนรายได้จากสาขาการผลิตอื่น ๆ ก็ยังคงเป็น สาขาการผลิตที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง คือ การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการ คมนาคม ตัวกลางทางการเงิน นอกจากนี้ยังมีรายได้จาก ภาคการโรงแรม การก่อสร้าง การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา

ตารางที่ 5.7

ค่าความชำนาญพิเศษในสาขาการผลิตของจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2540 (ตามราคาปี พ.ศ. 2533)

(ล้านบาท)

สาขาการผลิต	GRP กลุ่มจังหวัด ชายแดน ภาคใต้	GPP สงขลา	LQ	nonbasic income	basic income
<i>ภาคเกษตร</i>	34,938	12,802	0.7109	12,802	0
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	21,164	7,670	0.7031	7,670	0
การประมง	13,774	5,132	0.7229	5,132	0
<i>ภาคนอกการเกษตร</i>	78,337	45,585	1.1289	40,379	5,206
การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน	336	120	0.6929	120	0
การผลิตอุตสาหกรรม	18,613	13,699	1.4278	9,594	4,105
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	2,357	1,493	1.2287	1,215	278
การก่อสร้าง	4,529	2,886	1.2363	2,334	552
การขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์	20,351	9,167	0.8739	9,167	0
โรงแรม และภัตตาคาร	1,720	1,291	1.4561	887	404
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	7,349	4,733	1.2494	3,788	945
ตัวกลางทางการเงิน	4,892	3,371	1.3369	2,522	849
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	4,161	2,230	1.0395	2,145	85
การบริหารราชการแผ่นดิน และการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	7,135	3,327	0.9046	3,327	0
การศึกษา	4,403	2,192	0.9659	2,192	0
การบริการด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	1,524	756	0.9629	756	0
การบริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	914	305	0.6468	305	0
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	53	16	0.5820	16	0
GRP	113,275	58,387	-	51,170	7,217

ตารางที่ 5.8

ค่าความชำนาญพิเศษในสาขาการผลิตของจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2546 (ตามราคาปี พ.ศ. 2533)

(ล้านบาท)

สาขาการผลิต	GRP กลุ่มจังหวัด ชายแดน ภาคใต้	GPP สงขลา	LQ	nonbasic income	basic income
<i>ภาคเกษตร</i>	42,068	15,774	0.7084	15,774	0
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	27,516	9,188	0.6309	9,188	0
การประมง	14,552	6,586	0.8550	6,586	0
<i>ภาคนอกการเกษตร</i>	74,850	46,111	1.1639	39,619	6,492
การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน	468	204	0.8235	204	0
การผลิตอุตสาหกรรม	23,062	18,615	1.5250	14,810	3,805
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	3,179	2,115	1.2569	1,683	432
การก่อสร้าง	3,787	2,356	1.1754	2,004	352
การขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์	14,518	6,936	0.9026	6,936	0
โรงแรม และภัตตาคาร	1,858	1,364	1.3870	983	381
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	7,646	4,722	1.1668	4,047	675
ตัวกลางทางการเงิน	2,460	1,677	1.2879	1,302	375
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	4,617	2,126	0.8700	2,126	0
การบริหารราชการแผ่นดิน และการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	4,520	2,328	0.9731	2,328	0
การศึกษา	5,667	2,398	0.7994	2,398	0
การบริการด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	1,865	905	0.9168	905	0
การบริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	1,144	344	0.5681	344	0
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	59	21	0.6724	21	0
GRP	116,917	61,885	-	55,866	6,019

จากตารางที่ 5.8 คำนวณสูตรการหาค่าความชำนาญพิเศษ (LQ) พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2546 จังหวัดสงขลา มีรายได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) เป็นมูลค่า 61,885 ล้านบาท แบ่งเป็น รายได้จากการผลิตเพื่อใช้ในท้องถิ่น (nonbasic income) มูลค่า 55,866 ล้านบาท และรายได้จากการส่งออก (basic sector) มูลค่า 6,019 ล้านบาท สาขาการผลิตที่ทำรายได้ให้กับจังหวัดสงขลา มากที่สุดยังคงเหมือนกับ พ.ศ. 2540 คือ การผลิตอุตสาหกรรม มูลค่า 3,805 ล้านบาท รองลงมาที่

สำคัญคือ การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม มูลค่า 675 ล้านบาท ตัวกลางทางการเงิน 375 ล้านบาท ตามลำดับ

ในช่วง พ.ศ. 2546 สาขาการผลิตที่มีความสำคัญและสร้างรายได้ให้กับจังหวัดสงขลา ยังคงเป็นสาขาการผลิตที่เหมือนกันในช่วง พ.ศ. 2540 คือ ภาคอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง และตัวกลางทางการเงิน แต่มูลค่าจากการส่งออกลดลง เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจโดยรวมของภูมิภาคและประเทศหดตัว

ตารางที่ 5.9

ค่าความชำนาญพิเศษในสาขาการผลิตของจังหวัดสงขลา ปี พ.ศ. 2550 (ตามราคาปี พ.ศ. 2533)

(ล้านบาท)					
สาขาการผลิต	GRP กลุ่มจังหวัด ชายแดน ภาคใต้	GPP สงขลา	LQ	nonbasic income	basic income
ภาคเกษตร	47,562	18,771	0.7372	18,771	0
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	28,475	9,815	0.6439	9,815	0
การประมง	19,087	8,956	0.8765	8,956	0
ภาคนอกการเกษตร	84,223	51,780	1.1484	45,089	6,691
การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน	563	315	1.0451	301	14
การผลิตอุตสาหกรรม	22,514	18,304	1.5186	12,053	6,251
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	3,837	2,663	1.2964	2,054	609
การก่อสร้าง	3,420	1,964	1.0727	1,831	133
การขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์	15,640	8,318	0.9934	8,318	0
โรงแรม และภัตตาคาร	2,082	1,663	1.4920	1,115	548
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	10,197	6,506	1.1918	5,459	1,047
ตัวกลางทางการเงิน	3,608	2,376	1.2301	1,932	444
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	5,258	2,459	0.8736	2,459	0
การบริหารราชการแผ่นดิน และการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	6,053	2,461	0.7595	2,461	0
การศึกษา	7,249	3,125	0.8053	3,125	0
การบริการด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	2,582	1,188	0.8594	1,188	0
การบริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	1,158	413	0.6662	413	0
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	63	25	0.7412	25	0
GRP	131,784	70,551	-	61,806	9,046

จากตารางที่ 5.9 คำนวณสูตรการหาค่าความชำนาญพิเศษ (LQ) พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2550 จังหวัดสงขลามีรายได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) เป็นมูลค่า 70,551 ล้านบาท แบ่งเป็น รายได้จากการผลิตเพื่อใช้ในท้องถิ่น (nonbasic income) มูลค่า 61,806 ล้านบาท และรายได้จากการส่งออกหรือสาขาการผลิตฐาน (basic- sector) มูลค่า 9,046 ล้านบาท สาขาการผลิตที่ทำรายได้ให้กับจังหวัดสงขลามากที่สุด คือ การผลิตอุตสาหกรรมมูลค่า 6,251 ล้านบาท รองลงมาที่สำคัญคือ การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคมมูลค่า 1,047 ล้านบาท ตัวกลางทางการเงิน 375 ล้านบาท การไฟฟ้า ก๊าซ และประปา มูลค่า 609 ล้านบาท

ในช่วง พ.ศ. 2550 สาขาการผลิตที่มีความสำคัญและสร้างรายได้ให้กับจังหวัดสงขลา ยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ภาคอุตสาหกรรม ยังคงสร้างรายได้ให้กับจังหวัดสูงที่สุดและมูลค่าเพิ่มขึ้น และสาขาการผลิตที่ยังคงสร้างรายได้ให้กับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง คือ การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม การไฟฟ้า ก๊าซ และประปา การโรงแรม และตัวกลางทางการเงิน

2) สรุปการเปลี่ยนแปลงความชำนาญในสาขาการผลิต ในช่วง พ.ศ. 2536-2550

สาขาการผลิตที่มีความสำคัญและสร้างรายได้ให้กับจังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรมและการบริการ โดยในช่วงก่อน พ.ศ. 2536 ภาคพาณิชยกรรมเป็นสาขาการผลิตที่มีบทบาทสำคัญในจังหวัดสงขลา ได้แก่ ตัวกลางทางการเงิน บริการด้านการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น โดยพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางแหล่งการค้าที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอเมืองสงขลา และอำเภอสะเดา ซึ่งในแต่ละพื้นที่ก็มีความสำคัญแตกต่างกันออกไป ในช่วง พ.ศ. 2538-2540 ภาคอุตสาหกรรม เริ่มที่จะมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดสงขลา พื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางที่ตั้งของภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอเมืองสงขลา

โดยพื้นที่อำเภอเมืองสงขลา เป็นที่ตั้งของสาขาการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์ทะเล แปรรูปยางพารา และปัจจุบันมีแนวโน้มเป็นฐานซ่อมบำรุง การขุดเจาะน้ำมันกลางทะเลอ่าวไทย ดังนั้นการพัฒนาที่ดินในช่วง พ.ศ. 2536-2550 จึงสอดคล้องกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเกิดการพัฒนาที่ดินเพื่อก่อสร้างที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก สังเกตได้จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งมีจำนวนโรงงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แนวโน้มที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขยายตัวมาตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลพะวง และตำบลเขารูปช้าง ซึ่งมีพื้นที่ว่างเปล่ารองรับการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม ลักษณะของ

อุตสาหกรรมจะเป็นอุตสาหกรรมหนัก อาทิเช่น ขุดตักดิน ฐานรองรับการผลิตน้ำมัน ในส่วนของพื้นที่ภาคพาณิชยกรรมและการบริการยังคงกระจุกตัวอยู่ในตำบลบ่อยาง ซึ่งเป็นแหล่งพาณิชยกรรมดั้งเดิม สาขาการผลิตในภาคพาณิชยกรรมที่สำคัญของอำเภอเมืองสงขลา ได้แก่ การค้าและการบริการ การบริหารราชการแผ่นดิน และด้านการศึกษา

5.2.5 การวิเคราะห์ส่วนแบ่งและส่วนโอน ด้วยเทคนิค Shift and Share Analysis

เป็นเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นนั้น ๆ โดย วรณศิลป์ ฬิรพันธุ์ (2546, น. 4-8) อธิบายไว้ว่า เป็นวิธีการที่วิเคราะห์และอธิบายถึงสาขาการผลิตที่มีส่วนสำคัญในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นในแต่ละสาขาการผลิต จะชี้ให้เห็นว่าสาขาการผลิตใดควรที่จะให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต และสาขาการผลิตใดควรที่จะลดความสำคัญในการผลิต ในที่นี้จะศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงการเจริญเติบโตของสาขาการผลิตในจังหวัดสงขลา ในช่วง พ.ศ. 2536-2550 วิเคราะห์จะประกอบด้วย 3 ส่วนรวมกันดังนี้

1. Share หรือ economic growth component คือ อัตรามูลค่าความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในทุกสาขาการผลิตของภูมิภาคหรือประเทศ

2. P-Shift (proportionality shift or industrial – mix shift) คือ มูลค่าเพิ่มที่เพิ่มขึ้นโดยอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของสาขาการผลิตสาขาใดสาขาหนึ่งของท้องถิ่น แตกต่างไปจากระดับภูมิภาคหรือประเทศ ซึ่งค่า P – Shift จึงใช้สำหรับอธิบายให้เห็นถึงอัตราการขยายตัวเร็วหรือช้าของสาขาการผลิต หรือ กำลังมีความสำคัญหรือกำลังถูกลดความสำคัญในระดับประเทศ

3. D-Shift (differential shift) คือ มูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างของอัตราการขยายตัวของสาขาใดสาขาหนึ่งในท้องถิ่น กับอัตราการขยายตัวของสาขาการผลิตนั้นในภูมิภาคหรือประเทศ ค่า D-Shift จึงใช้สำหรับอธิบายถึง ความสามารถในการแข่งขันของท้องถิ่น ความได้เปรียบด้านทำเลที่ตั้งหรือได้เปรียบในด้านทรัพยากรการผลิตในท้องถิ่นต่อระดับภูมิภาคหรือประเทศ

มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Share} &= (E_{T2}-E_{T1})/E_{T1} \\ \text{P – Shift} &= E_{i2}/E_{i1} - E_{T2}/E_{T1} \\ \text{D – Shift} &= e_{i2}/e_{i1} - E_{i2}/E_{i1} \end{aligned}$$

โดย

e_{i1}	=	มูลค่าการผลิตของสาขาการผลิต i ของท้องถิ่นในช่วงต้น
e_{i2}	=	มูลค่าการผลิตของสาขาการผลิต i ของท้องถิ่นในช่วงปลาย
E_{i1}	=	มูลค่าการผลิตของสาขาการผลิต i ของภูมิภาคหรือประเทศที่ท้องถิ่นตั้งอยู่ในช่วงต้น
E_{i2}	=	มูลค่าการผลิตของสาขาการผลิต i ของภูมิภาคหรือประเทศที่ท้องถิ่นตั้งอยู่ในช่วงปลาย
E_{T1}	=	มูลค่ารวมทุกสาขาการผลิตของภูมิภาคหรือประเทศที่ท้องถิ่นตั้งอยู่ในช่วงต้น
E_{T2}	=	มูลค่ารวมทุกสาขาการผลิตของภูมิภาคหรือประเทศที่ท้องถิ่นตั้งอยู่ในช่วงปลาย

ใช้กราฟในการอธิบาย ผลจากการคำนวณ Share P-Shift และ D-Shift ของแต่ละสาขาการผลิต โดยสร้าง XY chart เพื่อแบ่งกลุ่มการศึกษาตามแต่ศักยภาพของแต่ละสาขาการผลิต สามารถแบ่งกลุ่มได้ดังนี้

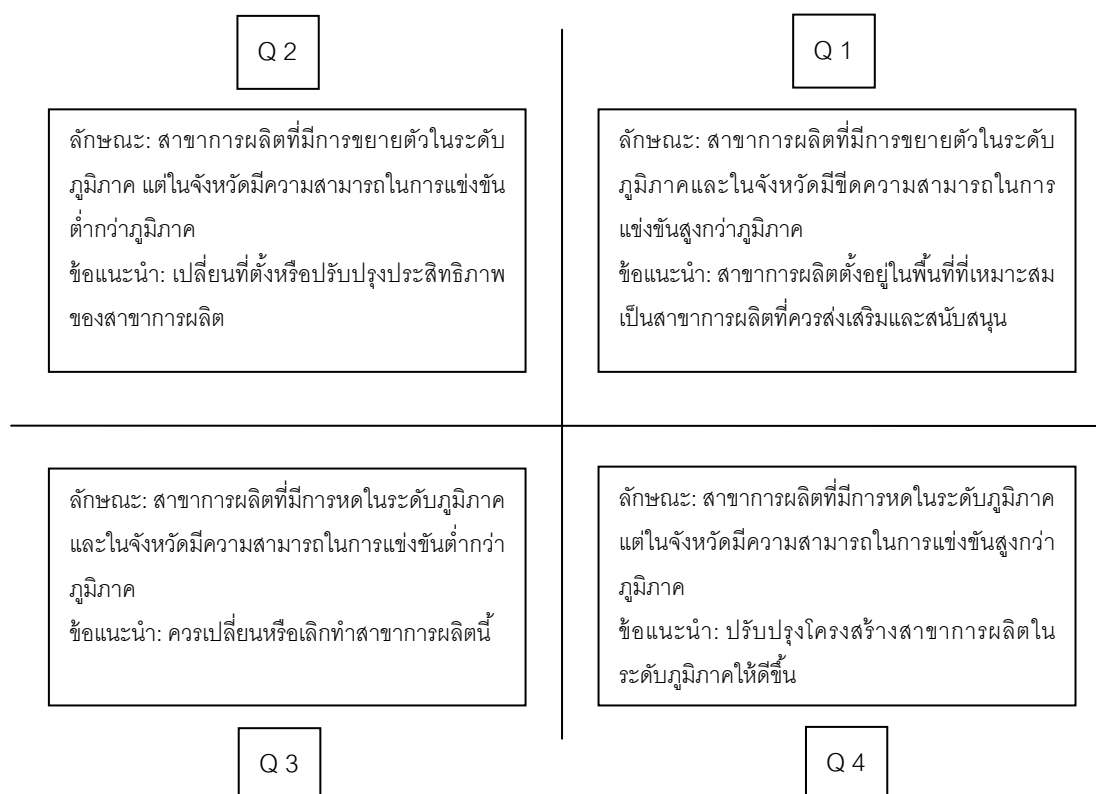
กลุ่มที่ 1 ได้แก่สาขาการผลิตที่มีค่า P-Shift และ D-Shift เป็นบวกทั้งคู่เป็นสาขาที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงที่สุดเนื่องจากเป็นสาขาที่กำลังมีการขยายตัวในระดับภูมิภาค ขณะเดียวกันท้องถิ่นมีความสามารถในการแข่งขันสูงกว่าภูมิภาค

กลุ่มที่ 2 ได้แก่สาขาการผลิตที่ค่า P-Shift เป็นลบ แต่ค่า D-Shift เป็นบวก เป็นสาขาการผลิตที่มีการหดตัวลงในระดับภูมิภาค แต่ท้องถิ่นมีความสามารถในการแข่งขันสูงกว่าภูมิภาค

กลุ่มที่ 3 ได้แก่สาขาการผลิตที่ค่า P-Shift เป็นบวก แต่ค่า D-Shift เป็นลบ เป็นสาขาการผลิตที่มีการขยายตัวในระดับภูมิภาค แต่ท้องถิ่นความสามารถในการแข่งขันต่ำกว่าภูมิภาค

กลุ่มที่ 4 ได้แก่สาขาการผลิตที่ค่า P-Shift และ D-Shift เป็นลบทั้งคู่ เป็นสาขาการผลิตที่ศักยภาพในการพัฒนาต่ำสุดเนื่องจากเป็นสาขาที่มีการหดตัวในระดับภูมิภาค และท้องถิ่นมีความสามารถในการแข่งขันต่ำกว่าภูมิภาค

อธิบายการวิเคราะห์ส่วนแบ่งและส่วนโอน

จากภาพที่ 5.20 วิเคราะห์หาสาขาการผลิตที่มีส่วนสำคัญในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยวิเคราะห์ด้วยเทคนิค Shift and Share Analysis สามารถชี้ให้เห็นว่าสาขาการผลิตใดควรส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต และสาขาการผลิตใดควรลดความสำคัญลง การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูล GRP กลุ่มจังหวัดภาคใต้ และ GPP จังหวัดสงขลา ใน พ.ศ. 2540 กับ พ.ศ. 2550 ทำการวิเคราะห์โดยใช้สูตรและหลักการวิเคราะห์ ที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

สาขาการผลิตที่อยู่ใน Q1 ได้แก่ การประมง การไฟฟ้า ก๊าซ และประปา การผลิตอุตสาหกรรม การบริการชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ และการโรงแรมและภัตตาคาร

สาขาการผลิตที่อยู่ใน Q2 ได้แก่ การขายส่ง ขายปลีก และซ่อมแซมรถยนต์

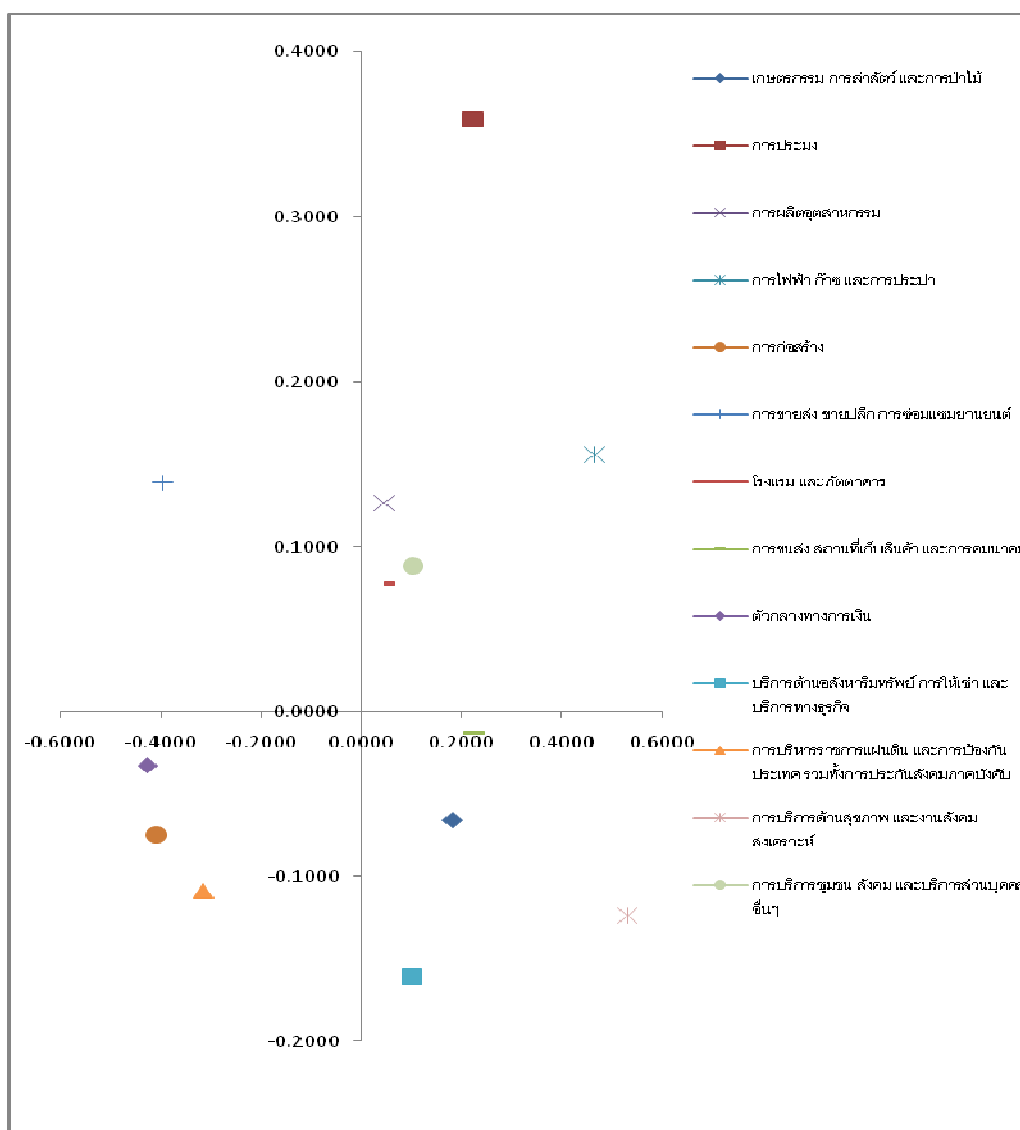
สาขาการผลิตที่อยู่ใน Q3 ได้แก่ ตัวกลางทางการเงิน การก่อสร้าง และการบริหารราชการแผ่นดิน และการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ

สาขาการผลิตที่อยู่ใน Q4 ได้แก่ การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ การบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ บริการ
ด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และการบริการทางธุรกิจ

ภาพที่ 5.20

กราฟวิเคราะห์ส่วนแบ่งและส่วนโอน ด้วยเทคนิค Shift and Share Analysis

ระหว่าง พ.ศ. 2540-2550

5.3 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม

การวิเคราะห์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและประชากร โดยการเปรียบเทียบข้อมูลทางด้านสังคมและประชากรของอำเภอเมืองสงขลาและจังหวัดสงขลาในช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 พร้อมทั้งอธิบายลักษณะของการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากการพัฒนาที่ดิน นำเสนอในรูปแบบของตาราง แผนภูมิและกราฟ

5.3.1 วิเคราะห์จำนวนประชากร

จากตารางที่ 5.10 และภาพที่ 5.21 พบว่า จำนวนประชากรในเขตอำเภอเมืองสงขลา ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 เพิ่มขึ้นจาก 147,589 คนเป็น 162,502 คน มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 10.10 จำนวนประชากรในอำเภอเมืองสงขลาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึง พ.ศ. 2547 ประชากรเริ่มที่จะลดลง และประชากรเริ่มคงที่ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2550 ตำบลที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด คือ ตำบลบ่อยาง รองลงมา ตำบลเขารูปช้าง ตำบลพะวง ตำบลทุ่งหวัง ตำบลเกาะแก้ว และตำบลเกาะยอ ตามลำดับ

จากแนวคิดเรื่องการจัดลำดับศักดิ์ของเมืองตามขนาดของประชากร ทำให้ทราบว่า อำเภอเมืองสงขลา มีลักษณะเป็นเมืองขนาดใหญ่ (big city) ซึ่งกำหนดให้มีประชากรโดยประมาณ ตั้งแต่ 100,000-800,000 คน และจากจำนวนประชากรของอำเภอเมืองสงขลาแสดงให้เห็นว่า อำเภอเมืองสงขลา มีลักษณะเป็นเมืองขนาดใหญ่ (big city) ตั้งแต่ก่อน พ.ศ. 2536

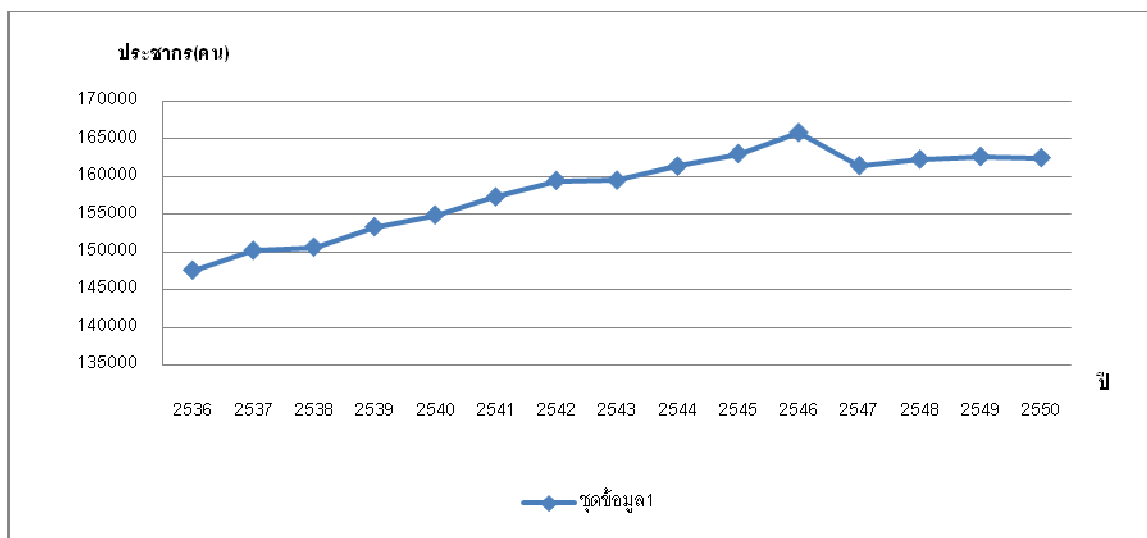
ตารางที่ 5.10
จำนวนประชากรและอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร
จำแนกตามตำบล อำเภอเมืองสงขลา

(ประชากร:คน)							
ตำบล ปี	บ่อยายาง	เขารูปช้าง	พะวง	ทุ่งหวัง	เกาะแต้ว	เกาะยอ	อำเภอเมือง สงขลา
2536	80,658	28,239	15,783	9,791	9,109	4,009	147,589
2537	81,593	29,229	16,226	9,908	9,227	4,029	150,212
2538	80,076	30,475	16,896	9,911	9,232	4,054	150,644
2539	81,037	31,597	17,379	9,907	9,329	4,091	153,340
2540	80,980	32,598	17,832	9,904	9,447	4,158	154,919
2541	81,428	33,543	18,550	9,975	9,598	4,220	157,314
2542	83,265	33,428	18,934	9,980	9,664	4,221	159,492
2543	82,202	34,173	19,235	10,046	9,692	4,183	159,531
2544	82,307	35,249	19,691	10,123	9,804	4,224	161,398
2545	82,156	36,355	20,193	10,181	9,950	4,217	163,052
2546	82,161	38,308	20,732	10,249	10,138	4,264	165,852
2547	77,038	37,394	22,083	10,272	10,296	4,386	161,469
2548	75,930	38,086	23,129	10,281	10,462	4,414	162,302
2549	74,875	38,577	23,948	10,305	10,543	4,424	162,672
2550	73,912	38,572	24,663	10,329	10,596	4,430	162,502
อัตรา เปลี่ยนแปลง ระหว่าง พ.ศ. 2536-2550 (%)	-8.36	36.59	56.26	5.49	16.32	10.50	10.10

ที่มา: กรมการปกครอง, 2552

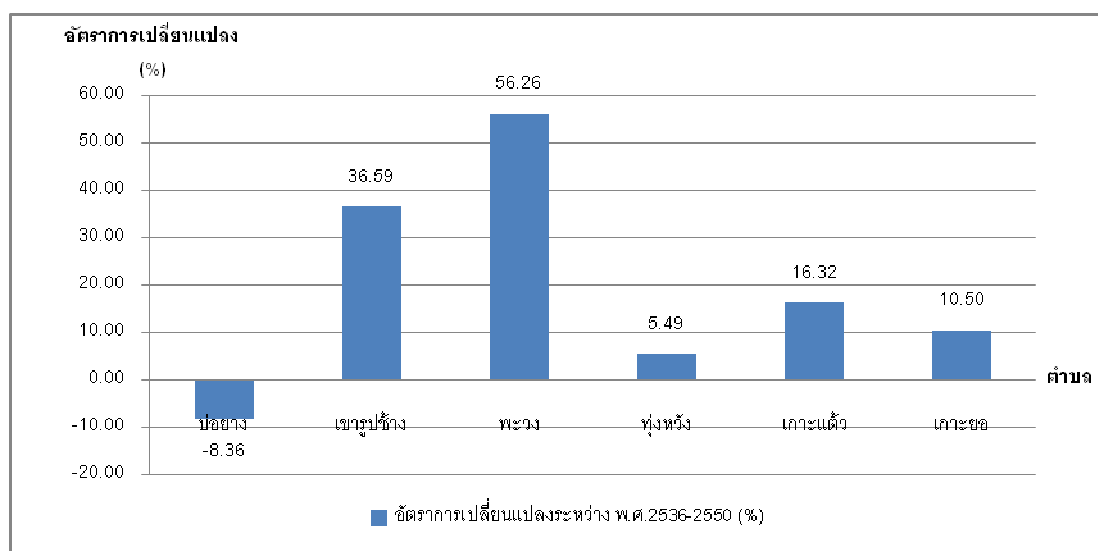
ภาพที่ 5.21

กราฟการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรของอำเภอเมืองสงขลา

ภาพที่ 5.22

แผนภูมิอัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร จำแนกรายตำบล

จากภาพที่ 5.22 พบว่า ตำบลพะวง ตำบลเขารูปช้าง ตำบลเกาะแก้ว ตำบลเกาะยอ และตำบลทุ่งหวัง มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรที่เพิ่มขึ้น ตามลำดับ มีเพียงประชากรในตำบลบ่ออย่างเท่านั้น ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรที่ลดลง เนื่องจากในอดีตอำเภอเมืองสงขลาแออัดอยู่เฉพาะในเขตเมือง (เขตเทศบาลนครสงขลา) จนไม่มีพื้นที่ให้พัฒนาต่อไป เมืองจึงได้ถูกพัฒนาขยายออกไปยังบริเวณตำบลที่อยู่รอบนอกเขตเมือง ทางด้านทิศใต้ลงมา โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ ตำบลพะวง และตำบลเขารูปช้าง ที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ลุ่มป่าชายเลนสามารถรองรับประชากรที่มีแนวโน้มย้ายมาอาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณดังกล่าวนี้

5.3.2 วิเคราะห์ความหนาแน่นของประชากร

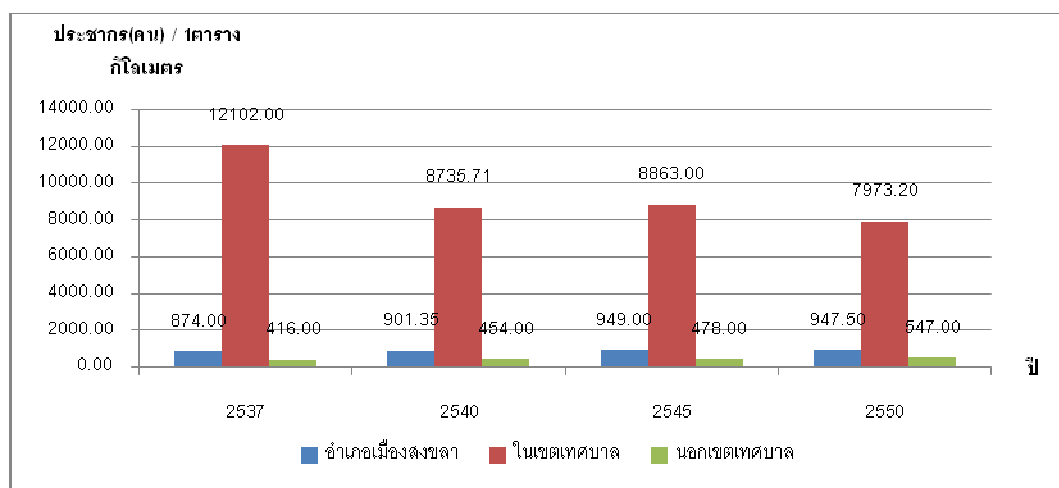
ตารางที่ 5.11

ความหนาแน่นประชากร จำแนกเป็นในเขตเทศบาลนครสงขลาและ
นอกเขตเทศบาลนครสงขลา

(คน/ ตารางกิโลเมตร)			
ปี	อำเภอเมืองสงขลา	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
2537	874.00	12,102.00	416.00
2539	892.00	8,742.00	445.00
2540	901.35	8,735.71	454.00
2541	915.00	8,748.00	467.00
2542	928.00	8,982.00	469.00
2543	928.00	8,868.00	476.00
2544	939.00	8,879.00	486.00
2545	949.00	8,863.00	478.00
2546	965.00	8,863.00	515.00
2547	939.40	8,310.50	519.20
2548	944.30	8,190.90	531.20
2550	947.50	7,973.20	547.00

ที่มา: สำนักงานสถิติสงขลา, (2539-2551)

ภาพที่ 5.23
แผนภูมิความหนาแน่นของประชากร

จากตารางที่ 5.11 และภาพที่ 5.23 พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2537 พื้นที่ทั้งอำเภอเมืองสงขลา มีความหนาแน่นของประชากร 874 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร เปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2550 มีความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 947.50 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร แต่เมื่อจำแนกความหนาแน่นของประชากรออกเป็นในเขตเมืองหรือเทศบาลนครสงขลา กับนอกเขตเทศบาล ปรากฏว่า ความหนาแน่นของประชากรในเขตเทศบาลนครสงขลา ลดลงจาก 12,102 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร เป็น 7,973.20 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร และความหนาแน่นของประชากรนอกเขตเทศบาล เพิ่มขึ้นจาก 416 เป็น 547 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร แสดงให้เห็นว่าความหนาแน่นของประชากรในอำเภอเมืองสงขลา ได้มีการกระจายความหนาแน่นออกไปยังพื้นที่รอบนอกเขตเมือง โดยเฉพาะ ตำบลพะวง และตำบลเขาปู่ ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว

5.3.3 วิเคราะห์จำนวนครัวเรือน

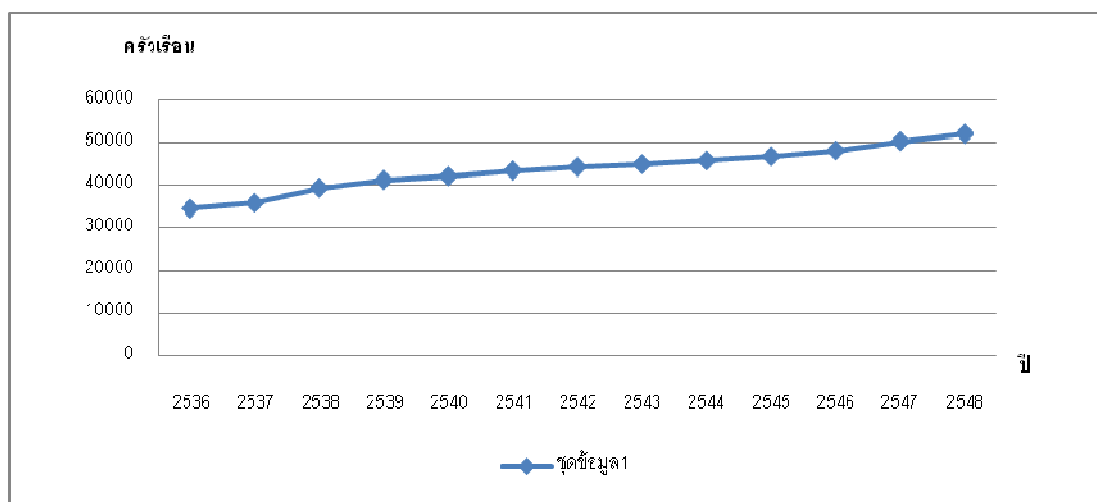
ตารางที่ 5.12

จำนวนครัวเรือนอำเภอเมืองสงขลา จำแนกเป็นรายตำบล

ปี \ ตำบล	(หลังคาเรือน)						
	บ่อয়ง	เขารูปช้าง	พะวง	ทุ่งหวัง	เกาะแต้ว	เกาะยอ	อำเภอเมือง สงขลา
2536	18,128	7,598	3,985	2,135	1,745	908	34,499
2537	18,583	8,153	4,182	2,162	1,758	931	35,769
2538	20,643	9,060	4,612	2,233	1,835	976	39,359
2539	21,463	9,578	4,943	2,269	1,919	1,046	41,218
2540	21,300	10,226	5,267	2,282	1,966	1,082	42,123
2541	21,977	10,490	5,589	2,305	2,006	1,102	43,469
2542	22,511	10,659	5,670	2,323	2,038	1,117	44,318
2543	22,759	10,828	5,793	2,351	2,062	1,141	44,934
2544	23,075	11,047	5,878	2,387	2,239	1,158	45,784
2545	23,306	11,428	6,062	2,441	2,365	1,179	46,781
2546	23,673	12,126	6,241	2,512	2,425	1,211	48,188
2547	23,925	12,831	7,272	2,570	2,485	1,276	50,359
2548	24,197	13,795	7,650	2,622	2,550	1,332	52,146
อัตรา เปลี่ยนแปลง พ.ศ.2536- 2550 (%)	12.74	44.03	54.76	15.56	32.88	27.34	26.51

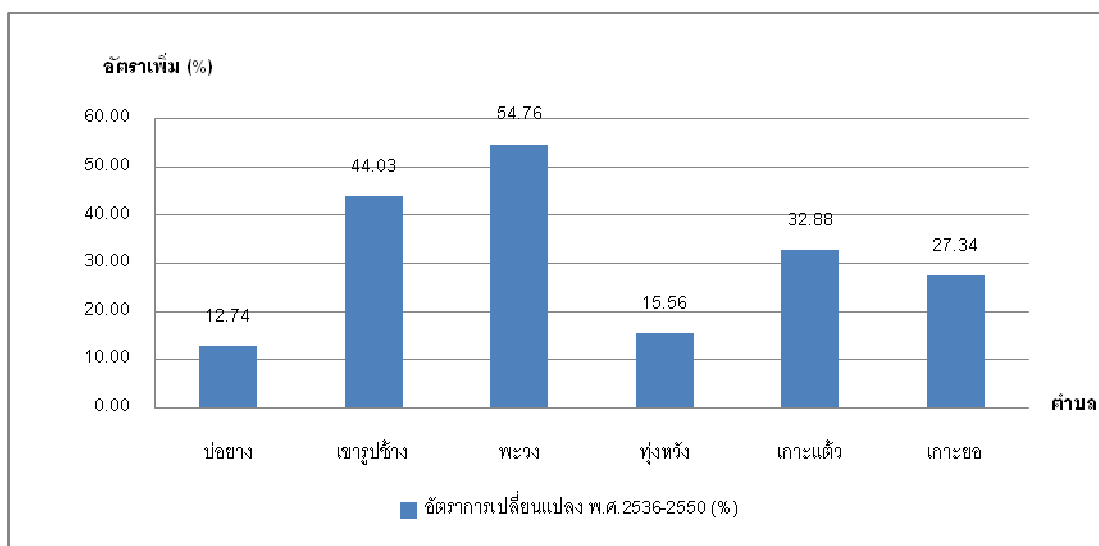
ที่มา: กรมการปกครอง, 2552

ภาพที่ 5.24
กราฟการเปลี่ยนแปลงจำนวนครัวเรือน

จากตารางที่ 5.12 และภาพที่ 5.24 พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2536-2548 มีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนครัวเรือนในเขตอำเภอเมืองสงขลา เพิ่มขึ้นจาก 34,499 ครัวเรือน เป็น 52,146 ครัวเรือน หรือมีอัตราเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 26.51 เมื่อจำแนกจำนวนครัวเรือนใน พ.ศ. 2548 เป็นรายตำบล พบว่า ตำบลที่มีจำนวนครัวเรือนมากที่สุดคือตำบลบ่อหย่าง ตามมาด้วย ตำบลเขารูปช้าง ตำบลพะวง ตำบลทุ่งหวัง ตำบลเกาะแต้ว และตำบลเกาะยอ ตามลำดับ ภาพรวมของจำนวนครัวเรือนในอำเภอเมืองสงขลาช่วงปี พ.ศ. 2536-2548 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามจำนวนประชากรที่ลดลงใน พ.ศ. 2547

ภาพที่ 5.25
แผนภูมิอัตราเพิ่มจำนวนครัวเรือน จำแนกรายตำบล

จากภาพที่ 5.25 พบว่า ตำบลพะวง มีจำนวนครัวเรือนเพิ่มขึ้นในอัตราสูงที่สุด ตามมาด้วยตำบล ตำบลเขารูปช้าง ตำบลเกาะแด้ว ตำบลเกาะยอ ตำบลท่งหวัง และตำบลบ่อยาย ตามลำดับ ซึ่งในช่วง พ.ศ. 2536-2550 จำนวนครัวเรือนในเขตตำบลพะวง และตำบลเขารูปช้าง มีอัตราการเพิ่มของครัวเรือนที่ค่อนข้างสูง โดยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 54.76 และ 44.03 ตามลำดับ อันเนื่องมาจากการขยายตัวของเมืองมีแนวโน้มที่ขยายลงมาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ และทิศใต้ ในเขตตำบลพะวง และตำบลเขารูปช้าง ซึ่งสอดคล้องกับอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นค่อนข้างสูงเช่นกันในทั้งสองตำบลดังกล่าว

5.3.4 วิเคราะห์การเกิด การตาย การย้ายถิ่น

จากตารางที่ 5.13 พบว่า การเกิด การตาย การย้ายถิ่น ในช่วง พ.ศ. 2537-2549 ในเขตอำเภอเมืองสงขลา มีอัตราการเกิดลดลง จาก 4,969 คนเป็น 4,196 คน อัตราการตายที่เพิ่มขึ้นจาก 814 คนเป็น 972 คน อัตราการย้ายเข้าเพิ่มขึ้น จาก 11,301 คนเป็น 14,181 คน อัตราการย้ายออกเพิ่มขึ้น จาก 12,868 คนเป็น 15,901 คน

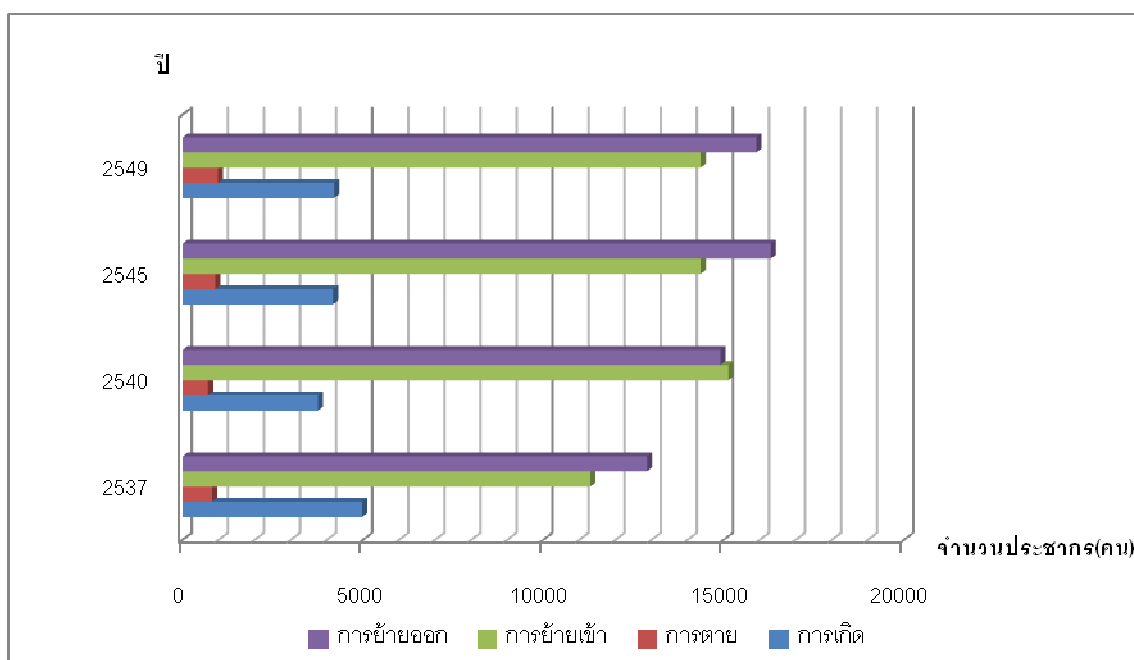
ตารางที่ 5.13

จำนวนการเกิด การตาย การย้ายเข้า และการย้ายออก อำเภอเมืองสงขลา

	การเกิด			การตาย			การย้ายเข้า			การย้ายออก		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
2537	4,969	-	-	814	-	-	11,301	-	-	12,868	-	-
2540	3,743	-	-	701	-	-	15,128	-	-	14,906	-	-
2541	4,066	-	-	927	-	-	14,834	-	-	15,954	-	-
2542	3,786	-	-	913	-	-	15,898	-	-	15,599	-	-
2543	3,945	-	-	965	-	-	14,514	-	-	17,769	-	-
2544	3,681	-	-	905	-	-	14,341	-	-	15,800	-	-
2545	4,167	-	-	903	-	-	14,358	-	-	16,300	-	-
2546	4,121	-	-	834	-	-	15,178	-	-	17,067	-	-
2547	4,059	2,088	1,971	908	533	375	16,377	7,778	8,559	20,088	9,580	10,580
2548	4,239	2,209	2,030	998	560	438	13,693	6,548	7,145	15,499	7,404	8,095
2549	4,196	2,170	2,026	972	594	378	14,181	14,181	6,829	15,901	7,569	8,332

ที่มา: สำนักงานสถิติสงขลา, 2552 (ข้อมูลรวบรวมจาก ปี 2539-2551)

ภาพที่ 5.26
แผนภูมิอัตราการเกิด การตาย การย้ายถิ่น

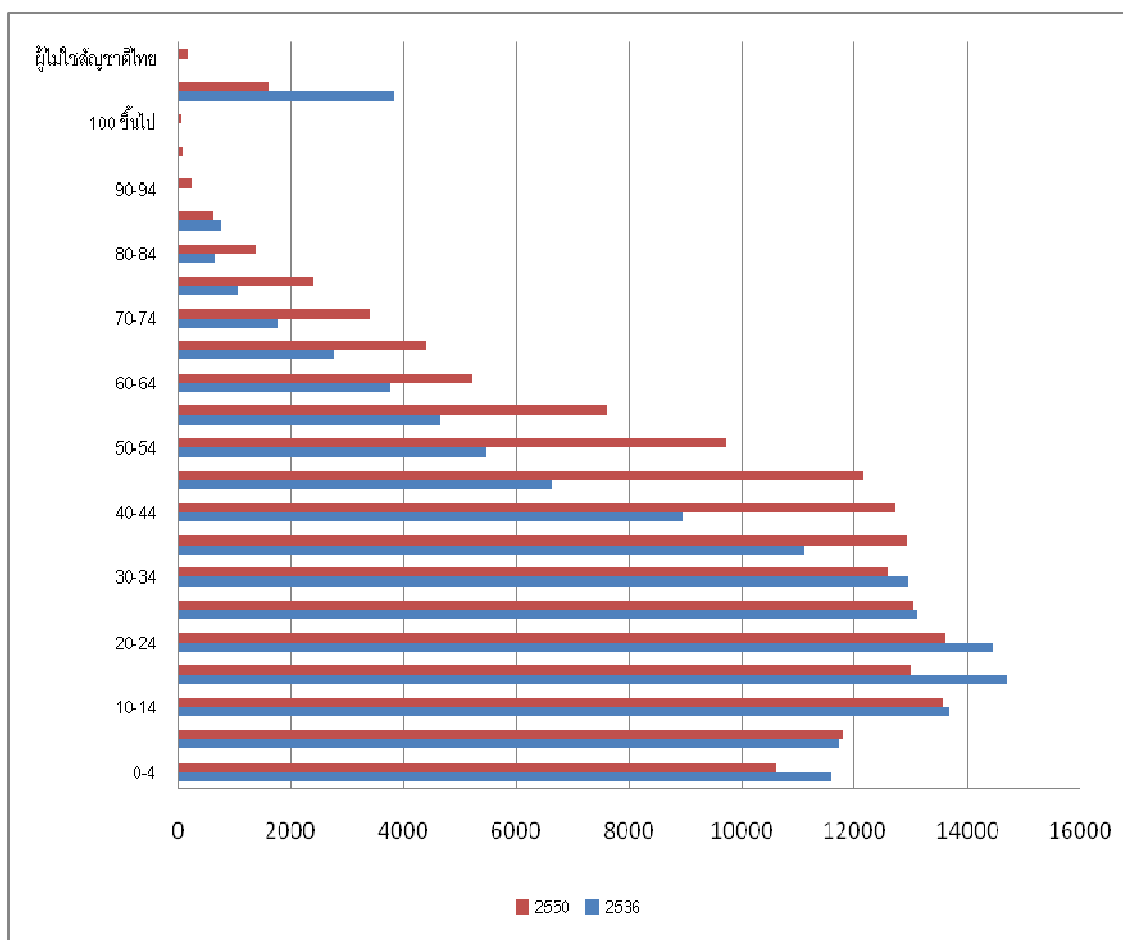

จากภาพที่ 5.26 เปรียบเทียบจำนวนการเกิดและการตาย ในช่วง พ.ศ. 2537-2549 พบว่า จำนวนการเกิดจะสูงกว่าปริมาณการตายเฉลี่ยปีละ 2,500-3,500 คน และเปรียบเทียบจำนวนการย้ายเข้าและการย้ายออกของประชากร พบว่า จำนวนการย้ายออกสูงกว่าการย้ายเข้าเฉลี่ยปีละ 1,000-1,500 คน แสดงให้เห็นว่าจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นของอำเภอเมืองสงขลาในแต่ละปีเป็นผลมาจากการเกิด มิใช่เป็นผลจากการย้ายเข้าของประชากร เนื่องจากในแต่ละปี (ยกเว้น พ.ศ. 2540) ประชากรย้ายออกมากกว่าย้ายเข้า แต่การศึกษาค้างนี้ไม่ได้้นำจำนวนประชากรแฝงมาคำนวณร่วมกับจำนวนการย้ายเข้า และการย้ายออกของประชากร ซึ่งถ้าหากพิจารณาถึงสภาพทั่วไปของอำเภอเมืองสงขลา ที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย ที่ต้องการแรงงานจำนวนมาก มีสถานศึกษาในทุกๆระดับ รวมทั้งมีสถานที่ราชการที่สำคัญหลายแห่ง ทำให้สามารถอธิบายได้ว่าจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นจริงในพื้นที่ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการประชากรแฝงที่เข้ามาทำงานเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม และเข้ามาศึกษาเล่าเรียนในพื้นที่อำเภอเมืองสงขลา

3.5 วิเคราะห์โครงสร้างอายุของประชากร

ภาพที่ 5.27

แผนภูมิเปรียบเทียบโครงสร้างอายุระหว่างปี พ.ศ. 2536 กับปี พ.ศ. 2550

ที่มา: สำนักงานสถิติสงขลา, 2552 (ข้อมูลรวบรวม ตั้งแต่ปี 2539-2551)

จากภาพที่ 5.27 เปรียบเทียบโครงสร้างอายุของประชากรระหว่าง พ.ศ. 2536 กับ พ.ศ. 2550 พบว่า ใน พ.ศ. 2536 มีประชากรที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 0-34 มากกว่า พ.ศ. 2550 และ ใน พ.ศ. 2536 มีประชากรในช่วงอายุระหว่าง 35-100 ขึ้นไป น้อยกว่า พ.ศ. 2550

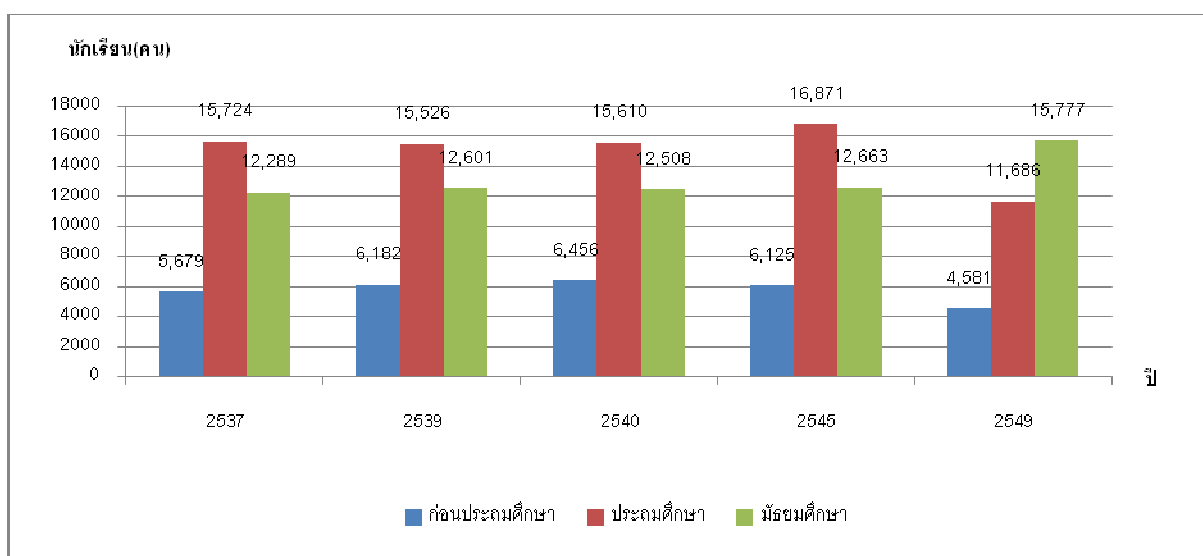
วิเคราะห์ได้ว่า ประชากรในอำเภอเมืองสงขลาเริ่มอายุที่ยืนยาวมากขึ้น ประชากรที่อยู่ในวัยกลางคนและผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น และประชากรในวัยเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 0-20 ปีมีจำนวนลดลงกว่า พ.ศ. 2536 ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่าในอนาคต อำเภอเมืองสงขลาจะต้องเป็นพื้นที่

ที่รองรับประชากรผู้สูงอายุ ซึ่งพื้นที่อำเภอเมืองสงขลามีความสงบ น่ายอยู่ และมีความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ทำให้มีแนวโน้มที่ผู้สูงอายุจะเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอเมืองสงขลามากขึ้น และในส่วนของคนในวันกลางคนหรือวันทำงาน ก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน เป็นผลดีทางด้านแรงงานที่มีจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้นในพื้นที่ ลดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

5.3.6 สถานการณ์ด้านการศึกษา

ภาพที่ 5.28

แผนภูมิจำนวนนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา

ที่มา: สำนักงานสถิติสงขลา, (2539-2551)

ตารางที่ 5.14
จำนวนนักเรียน ต่อหนึ่งห้องเรียน และต่อครู 1 คน

ระดับ	2537		2540		2549	
	จำนวนนักเรียนต่อ 1 ห้องเรียน	จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน	จำนวนนักเรียนต่อ 1 ห้องเรียน	จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน	จำนวนนักเรียนต่อ 1 ห้องเรียน	จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน
ก่อนประถมศึกษา	29	29	31	26	29	20
ประถมศึกษา	31	20	36	21	34	11
มัธยมศึกษา	40	17	41	16	32	16

ที่มา: สำนักงานสถิติสงขลา, (2539-2551)

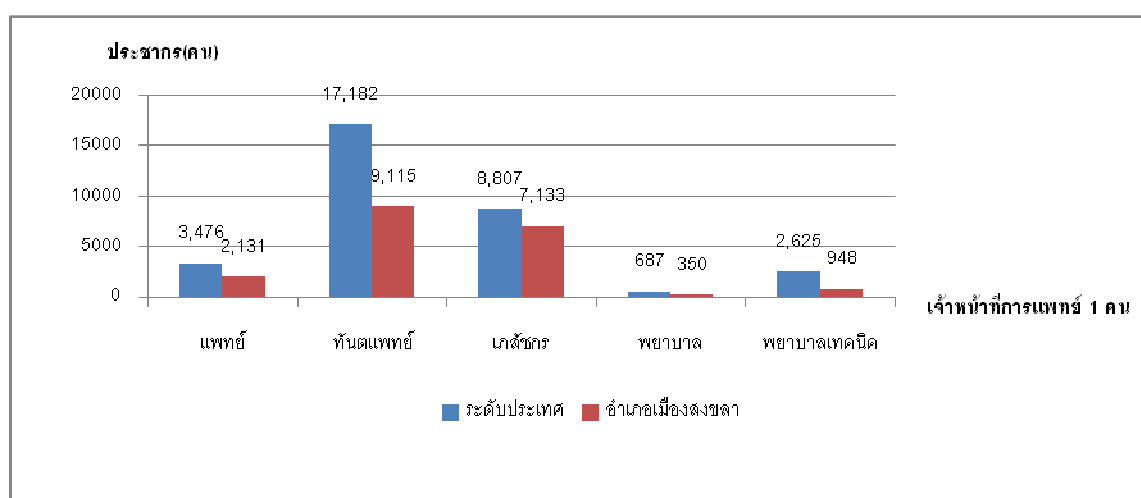
จากภาพที่ 5.28 และตารางที่ 5.14 พบว่า สถานการณ์ด้านการศึกษาในช่วง พ.ศ. 2537-2549 จำนวนนักเรียนเมื่อแยกตามระดับ ระดับมัธยมศึกษา มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น จาก 12,289 คนเป็น 15,777 คน ส่วนระดับก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษา มีจำนวนนักเรียน ลดลง นอกจากนี้สัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อ 1 ห้องเรียน และครู 1 คน ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก ยังมีความเพียงพอในด้านห้องเรียนและบุคลากรทางด้านการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับ ระดับประเทศ นับได้ว่าอำเภอเมืองสงขลามีศักยภาพในการศึกษา

อำเภอเมืองสงขลามีสถานศึกษาครบทุกระดับ มีความพร้อมในการศึกษาสูง โดยมีสถานศึกษาระดับอนุบาล-มัธยมปลาย 44 แห่ง และมีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สำคัญ คือ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตศรีวิชัย มีนักศึกษารวมกันประมาณ 30,000 คน พื้นที่อำเภอเมืองสงขลาจึงเป็นพื้นที่ซึ่งประชาชนใน อำเภอหรือจังหวัดใกล้เคียงนิยมส่งบุตรหลานมาศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ นับได้ว่าอำเภอเมือง สงขลาเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาอีกแห่งหนึ่งของภาคใต้ จากการที่มีนักเรียนนอกพื้นที่เข้ามา ศึกษาในอำเภอเมืองสงขลาเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการพัฒนาย้อยู่อาศัยในรูปแบบของหอพัก ขึ้นตามมาเป็นจำนวนมาก เพื่อบรรจุรับนักเรียน นักศึกษา ที่เข้ามาศึกษาในพื้นที่

5.3.7 สถานการณ์ด้านสาธารณสุข

ภาพที่ 5.29

แผนภูมิจำนวนประชากรต่อเจ้าหน้าที่การแพทย์ 1 คน พ.ศ. 2549

ที่มา: สำนักงานสถิติสงขลา, (2539-2551)

จากภาพที่ 5.29 พบว่า สถานการณ์ด้านสาธารณสุขของอำเภอเมืองสงขลาเมื่อเปรียบเทียบกับ ข้อมูลค่าเฉลี่ยสถานการณ์ด้านสาธารณสุขระดับประเทศ โดยใช้ข้อมูลจำนวนประชากรต่อเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ 1 คนเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการให้บริการด้านสาธารณสุข พบว่า อำเภอเมืองสงขลา มีความสามารถในการให้บริการด้านสาธารณสุขสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ มีการให้บริการประชากรจากเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ 1 คนในอัตราส่วนประชากรที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ เช่น ค่าเฉลี่ยระดับประเทศ แพทย์ 1 คนต้องดูแลผู้ป่วย 3,476 คน แต่ในอำเภอเมืองสงขลา แพทย์ 1 คนดูแลผู้ป่วยแค่ 2,131 คน ทำให้ประสิทธิภาพในการดูแลรักษาผู้ป่วยของอำเภอเมืองสงขลาสูงกว่าระดับประเทศ ในเบื้องต้นสามารถบ่งบอกถึงคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรในอำเภอเมืองสงขลา

5.3.8 สาธารณูปโภค

ตารางที่ 5.15

สถิติการประปาของอำเภอเมืองสงขลา จำแนกรายปี

ปี	น้ำที่ผลิตได้ (ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำที่จำหน่ายแก่ผู้ใช้ (ลบ.ม.)	จำนวนผู้ใช้ (ราย)
2537	-	9,882,459	6,852
2540	10,254,457	7,562,581	18,724
2541	11,899,001	8,997,227	19,483
2542	11,446,853	8,353,377	20,214
2544	11,200,960	9,245,444	22,786
2545	13,056,016	9,895,199	24,877
2546	-	9,984,565	26,713
2548	13,850,296	10,830,051	28,249
2550	14,383,341	11,425,645	33,754

ที่มา: สำนักงานสถิติสงขลา, (2539-2551)

จากตารางที่ 5.15 พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2537-2550 ปริมาณผู้ใช้น้ำประปาเพิ่มขึ้นจาก 6,852 รายเป็น 33,754 ราย เนื่องจากจำนวนครัวเรือน โรงงานอุตสาหกรรม และ แหล่งพาณิชยกรรม เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง น้ำประปาที่ใช้ในอำเภอเมืองสงขลาได้รับน้ำมาจากการผลิตน้ำของ อำเภอหาดใหญ่ซึ่งเพียงพอสำหรับจำนวนผู้ใช้อำเภอเมืองสงขลา

จากตารางที่ 5.16 และภาพที่ 5.30 พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2537-2550 มีการจำหน่าย ไฟฟ้าให้อำเภอเมืองสงขลา รวมทุกประเภทผู้ใช้เพิ่มขึ้นจาก 195.9 ล้านกิโลวัตต์/ ชั่วโมง เป็น 329.35 ล้านกิโลวัตต์/ ชั่วโมง เนื่องจากจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าในอำเภอเมืองสงขลา เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ยกเว้นปี 2539) ในช่วง พ.ศ. 2537-2550 มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจาก 28,083 ราย เป็น 46,196 ราย

โดยเมื่อจำแนกตามประเภทผู้ใช้ ปรากฏว่า ที่อยู่อาศัย มีปริมาณเพิ่มขึ้น 80.22 ล้าน กิโลวัตต์/ ชั่วโมง สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม มีปริมาณเพิ่มขึ้น 42.57 ล้านกิโลวัตต์/ ชั่วโมง และ สถานที่ราชการและสาธารณะ มีปริมาณเพิ่มขึ้น 10.48 ล้านกิโลวัตต์/ ชั่วโมง ซึ่งประเภทผู้ใช้ที่เป็น ที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นปริมาณมากที่สุด ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากจำนวนที่อยู่อาศัยที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ ปริมาณความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย เช่นเดียวกับประเภทผู้ใช้ สถานธุรกิจและ อุตสาหกรรม และสถานที่ราชการและสาธารณะ มีปริมาณการใช้ที่เพิ่มขึ้นด้วยเหตุผลเดียวกัน แต่ ในปริมาณเพิ่มขึ้นที่น้อยกว่า

ตารางที่ 5.16

การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า และประเภทผู้ใช้ จำแนกรายปี

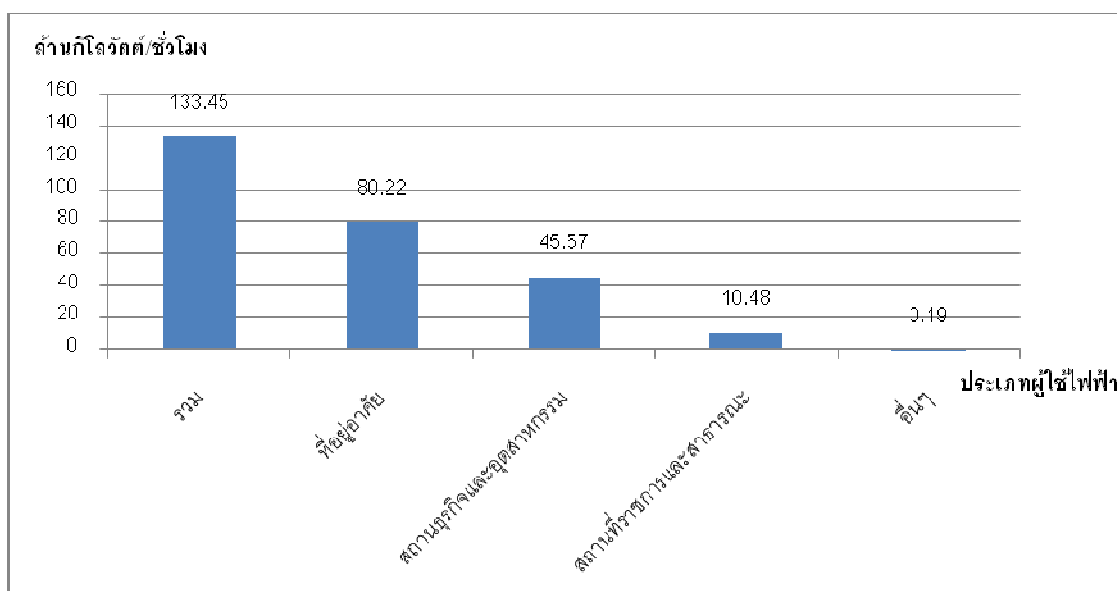
(ล้านกิโลวัตต์/ ชั่วโมง)

ปี	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า					
	รวม	ที่อยู่อาศัย	สถานธุรกิจและ อุตสาหกรรม	สถานที่ราชการและสาธารณะ	อื่นๆ	จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า
2537	195.9	38.28	134.11	18.97	4.54	28,083
2539	236.64	60.21	148.17	25.41	2.85	40,896
2540	240.93	54.71	154.03	29.34	2.85	31,701
2542	250.13	54.99	160.67	31.85	2.62	34,109
2544	278.64	65.63	183.33	26.65	3.03	38,088
2545	291.40	64.37	194.13	29.30	3.50	39,156
2546	314.19	107.98	165.04	31.51	9.67	40,800
2547	296.43	103.34	161.82	27.04	4.23	41,987
2548	340.60	130.53	176.73	28.54	4.80	43,703
2549	323.40	111.73	172.25	34.66	4.76	44,890
2550	329.35	118.5	176.68	29.45	4.73	46,196

ที่มา: สำนักงานสถิติสงขลา, (2539-2551)

ภาพที่ 5.30

แผนภูมิปริมาณการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2537-2550 จำแนกตามประเภทผู้ใช้

5.3.9 สถานภาพการทำงาน

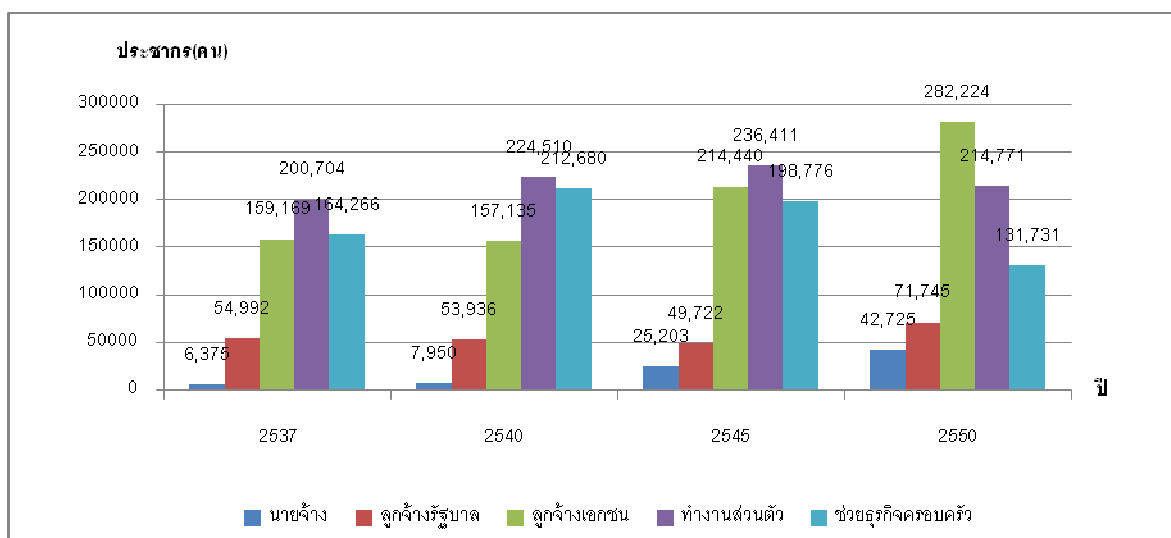
ตารางที่ 5.17

สถานภาพการทำงาน จังหวัดสงขลา

สถานภาพการทำงาน	(คน)			
	2537	2540	2545	2550
นายจ้าง	6375	7950	25203	42725
ลูกจ้างรัฐบาล	54992	53936	49722	71745
ลูกจ้างเอกชน	159169	157135	214440	282224
ทำงานส่วนตัว	200704	224510	236411	214771
ช่วยธุรกิจครอบครัว	164266	212680	198776	131731

ที่มา: สำนักงานสถิติสงขลา, (2539-2551)

ภาพที่ 5.31
แผนภูมิการเปลี่ยนแปลงสถานภาพการทำงาน

จากตารางที่ 5.17 และแผนภูมิที่ 5.31 พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2550 ประชากรในจังหวัดสงขลามีสถานภาพในการทำงานเป็นลูกจ้างเอกชนมากที่สุด 282,224 คน รองลงมา คือ ทำงานส่วนตัว ช่วยธุรกิจครอบครัว ลูกจ้างรัฐบาล และนายจ้าง ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาถึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 พบว่า สถานภาพการทำงานที่มีอัตราเพิ่มขึ้น คือ นายจ้าง ลูกจ้างรัฐบาล และลูกจ้างเอกชน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของ นายจ้าง ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 6,375 คน เป็น 42,725 คน เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงที่สุด รองลงมาคือ ลูกจ้างรัฐบาล ลูกจ้างเอกชน และทำงานส่วนตัว ส่วนสถานภาพการทำงานที่ลดลง คือ ทำงานส่วนตัว และช่วยธุรกิจครอบครัว สอดคล้องกับในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีสถิติการจดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้าในจังหวัดสงขลาได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้สถานภาพการทำงาน นายจ้าง เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง แสดงให้เห็นถึงความคึกคักทางด้านการค้าในจังหวัดสงขลาที่มีแหล่งพาณิชยกรรมที่สำคัญหลายแห่ง เช่น อำเภอหาดใหญ่ อำเภอเมืองสงขลา และอำเภอสะเดา ประชาชนส่วนใหญ่มองเห็นถึงช่องทางในการทำการค้า จึงต้องการเป็นนายจ้างหรือมีธุรกิจเป็นของตนเอง เพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 5.18

คดีอาญาที่น่าสนใจ จำแนกตามประเภทความผิด จังหวัดสงขลา

ประเภทคดี	2536			2542			2549		
	จำนวนคดีที่ เกิดขึ้น (คดี)	จำนวนคดีที่ จับกุมได้ (คดี)	จำนวน ผู้ต้องหา (คน)	จำนวนคดีที่ เกิดขึ้น (คดี)	จำนวนคดีที่ จับกุมได้ (คดี)	จำนวน ผู้ต้องหา (คน)	จำนวนคดีที่ เกิดขึ้น (คดี)	จำนวนคดีที่ จับกุมได้ (คดี)	จำนวน ผู้ต้องหา (คน)
คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	392	185	-	347	101	-	498	120	120
คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ	742	492	-	925	505	-	952	335	335
คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	1120	781	-	2528	912	-	2196	669	669
คดีที่น่าสนใจ	471	264	-	1734	384	-	1124	143	143
คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	-	3037	7581		5552	8841	4300	4300	7992

ที่มา: สำนักงานสถิติสงขลา, (2539-2551)

5.3.10 สถานการณ์ด้านความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน

จากตารางที่ 5.18 พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2536-2549 จังหวัดสงขลามิแนวโน้มการเกิดคดีเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ประเภทคดี โดยเฉพาะประเภทคดีที่น่าสนใจที่มีอัตราเพิ่มขึ้นสูงที่สุด ซึ่งในช่วง พ.ศ. 2536-2542 เพิ่มขึ้นจาก 471 คดีเป็น 1,734 คดี และสามารถจับผู้ต้องหาในคดีประเภทนี้ได้ ในสัดส่วนที่ลดลง หลังจากปี พ.ศ.2542 คดีก็เริ่มลดลงเรื่อย ๆ แต่สัดส่วนของผู้ต้องหาที่จับได้ยังคงลดลง

นับตั้งแต่ พ.ศ.2547 เป็นต้นมา เหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ได้ลุกลามมายังจังหวัดสงขลา และมีแนวโน้มมุ่งก่อเหตุการณ์ความไม่สงบในเมืองใหญ่ ๆ โดยเฉพาะอำเภอหาดใหญ่และอำเภอเมืองสงขลา ได้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบหลายครั้ง ทำให้ประชาชนเริ่มมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดน้อยลง และจะต้องเพิ่มความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตประจำวันมากขึ้น เป็นที่น่าสังเกตว่าเมืองใหญ่ ๆ ที่มีการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและความหลากหลายทางสังคม เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น มักจะเป็นข่าวที่รับรู้กันโดยทั่วไป ต่างจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเมืองเล็ก ๆ มักจะไม่ค่อยเป็นที่รับรู้ เมืองใหญ่ ๆ จึงเป็นที่จับจ้องของผู้ก่อการร้ายในการก่อเหตุการณ์ความไม่สงบ มีรายละเอียดของลักษณะคดี ดังนี้

1. คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ได้แก่ ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ลักพาเรียกค่าไถ่ และวางเพลิง
2. คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ ได้แก่ ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ได้แก่ ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ชิงทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์
4. คดีที่น่าสนใจ ได้แก่ โจรกรรมรถจักรยานยนต์ และรถยนต์ โจรกรรมโคกระบือ ปล้นชิงรถโดยสาร ข่มขืนฆ่าลักพาเรียกค่าไถ่ ฆ้องโง้ง และยักยอก
5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ได้แก่ อาวุธปืน การพนัน ยาเสพติด ปราบการค้าประเวณี มีและเผยแพร่วัตถุลามก (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2549)

5.3.11 สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยว

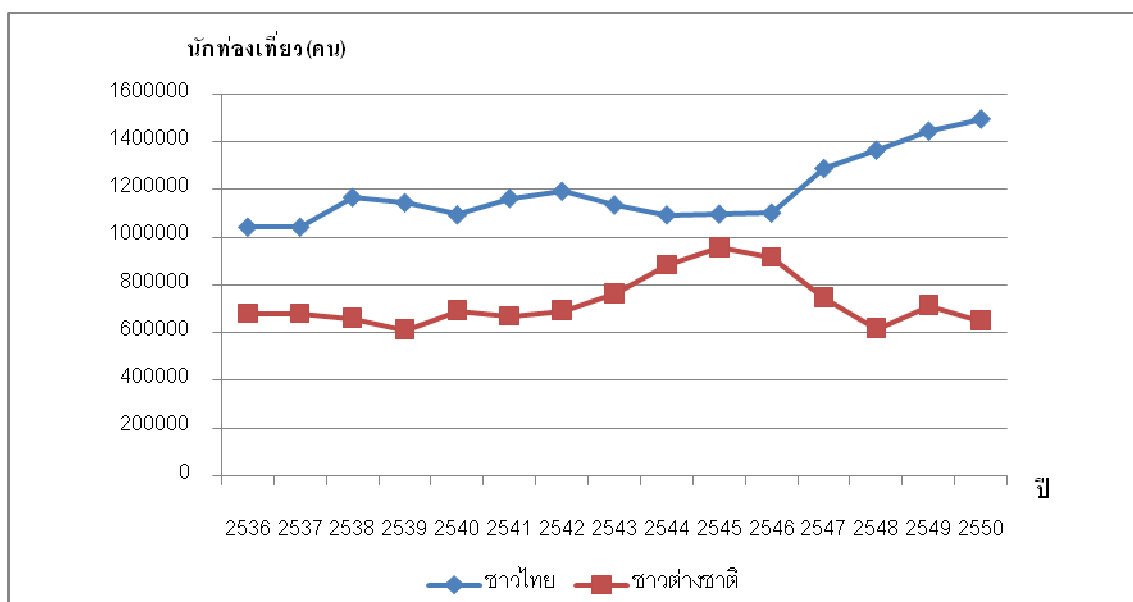
ตารางที่ 5.19
จำนวนโรงแรม ห้องพัก และนักท่องเที่ยว จำแนกเป็นรายปี

ปี	จำนวนโรงแรม (หลัง)	จำนวนห้องพัก (ห้อง)	จำนวนนักท่องเที่ยว(คน)		
			รวม	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ
2536	113	9,013	1,721,771	1,042,655	679,116
2537	116	9,744	1,721,771	1,042,655	679,116
2538	118	9,994	1,826,454	1,167,591	658,863
2539	120	10,156	1,755,476	1,145,360	610,116
2540	152	10,908	1,785,744	1,094,332	691,412
2541	150	11,215	1,832,304	1,163,540	668,764
2542	153	11,570	1,884,122	1,193,610	690,512
2543	152	11,520	1,898,565	1,136,071	762,494
2544	165	12,190	1,976,280	1,093,771	882,509
2545	165	12,190	2,023,942	1,097,589	956,353
2546	165	12,190	2,017,180	1,102,381	914,799
2547	179	12,360	1,983,585	1,289,100	745,514
2548	179	12,360	1,983,585	1,366,291	617,294
2549	183	12,617	2,159,689	1,446,440	713,249
2550	183	12,167	2,144,479	1,496,511	647,968

ที่มา: สำนักงานสถิติสงขลา, (2539-2551)

จากตารางที่ 5.18 พบว่า จำนวนโรงแรม และจำนวนห้องพักในจังหวัดสงขลา เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วง พ.ศ. 2536-2550 จำนวนโรงแรมเพิ่มขึ้นจาก 113 หลังเป็น 183 หลัง จำนวนห้องพักเพิ่มขึ้นจาก 9,013 ห้อง เป็น 12,617 ห้อง แสดงให้เห็นถึงการลงทุนก่อสร้างโรงแรมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในจังหวัดสงขลา และอำเภอเมืองสงขลา เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดสงขลา

ภาพที่ 5.32
กราฟจำนวนนักท่องเที่ยว จำแนกรายปี

จากภาพที่ 5.32 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา มีความผันผวนกันระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยทรงตัวในช่วง พ.ศ. 2536-2546 ต่อมา พ.ศ. 2546 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้านนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นในช่วง พ.ศ. 2542-2546 แต่หลังจาก พ.ศ. 2546 นักท่องเที่ยวต่างชาติเริ่มลดลง โดยใน พ.ศ. 2548 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงจาก พ.ศ. 2546 ประมาณ 300,000 คน ซึ่งหลังจาก พ.ศ. 2545 นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเริ่มสวนทางกัน อันเนื่องมาจากผลกระทบของเหตุการณ์ไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และบางอำเภอของจังหวัดสงขลา ซึ่งอำเภอเมืองสงขลาได้รับผลกระทบโดยตรงจากเหตุการณ์ความไม่สงบหลายครั้งที่เกิดขึ้น และส่งผลกระทบทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลาลดน้อยลง เพราะเป็นห่วงความปลอดภัยของตนเอง แต่นักท่องเที่ยวชาวไทยยังคงเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง